

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznika. // Inzerati do 80 petih vrst do Din 2, do 100 vrst do Din 2,50, od 100 do 300 vrst do Din 3, večji inzerati petih vrst do Din 4.— Popust po dogovoru, inzerati davek posebej. // „Slovenski Narod“ velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— // Rokopis se ne vrača.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafkova ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 // NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 // CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 63; podružnica uprave: Kocanova ul. 2, telefon št. 190 // JESENICE, Ob kolodvoru 101 // SLOVENI GRAD, Slomikov trg 5 // Pošta hranilnica v Ljubljani št. 10.331.

Balkan balkanskim državam!

Delo za nevtralnost balkanskih držav

Rumunija in Turčija za vzajemno jamstvo ohranitve nevtralnosti na Balkanu — Ankerski pakt ne more ovirati sporazuma med balkanskimi državami — Italijansko-bolgarska pogajanja

Bukarešta, 31. oktobra. e. O priliki turškega nacionalnega praznika je bil velik sprejem v turškem poslanstvu. Vsi člani diplomatskega zbora v Bukarešti kakor tudi rumunski in tuji politiki, ki so prisostvovali sprejemu, so imeli več razgovorov, ki so veljali predvsem dvema važnima vprašanjem, ki v tem trenutku najbolj zanimajo rumunske vodilne kroge. Iz teh razgovorov, posebno pa iz informacij, ki so jih dali rumunski poslanci v Ankari in v Beogradu, se lahko sklepa naslednje:

V sedanji situaciji Rumunija nadaljuje politiko ohranitve miru z izboljšanjem in ojačenjem odnosov z vsemi nevtralnimi državami. To je njena naloga v sedanjih okoliščinah, ker ne postavlja nikakih zahtev, a vsaka vojna, pa tudi če bi bila zanjo zmagovita, bi pomenila za Ru-

munijo veliko škodo, ki je ne bi bilo mogoče nadomestiti. Zato je Rumunija pripravljena doprinesiti svoj delež za ustvaritev bloka balkanskih nevtralnih držav. Rumunija smatra ustvaritev takega nevtralnega bloka kot nekako obrambno zvezo za vzdrževanje miru na Balkanu. Ta blok nikakor ne bo vodil velikopotezne politike, temveč se bo omejil samo na to, da bdi nad interesi vseh zainteresiranih držav.

Turško-francosko-angleški pakt po rumunskem pojmovanju ni spremenil situacije v tem delu Evrope in ne bi vplival na nameravano ustvaritev bloka nevtralnih balkanskih držav, ker je ta sporazum zaključen za vzdrževanje ravnotežja na vzhodnem delu Sredozemskega morja. Določbe tega pakta ne posegajo v obveznosti, ki so jih prevzele med seboj balkanske

države. Rumunsko stališče je, da bi blok nevtralnih balkanskih držav lahko zelo dobro sodeloval z Italijo na isti liniji, to je na vzajemnem jamstvu ohranitve nevtralnosti.

Drugi problem, ki je bil obravnavan z velikim zadovoljstvom s strani rumunskih vodilnih krogov, je brzojavno obvestilo agencije Tas, s katerim je ruska vlada demantirala vest agencije Reuter, da so ruske čete prekorčile rumunsko mejo in vdrle v Besarabijo.

Carigrad, 31. okt. e. Poročilo rumunskega veleposlanika Stojke je izzvalo tu največje zanimanje. V političnih krogih trdijo, da Stojka ne bo poročal samo o stališču Turčije napram angleškim garancijam za Rumunijo, temveč bo hkratu tudi predložil načrt u ustanovitvi nove balkan-

ske zveze. Zatrjujejo, da je turška teza ustvaritev novega balkanskega pakta s sodelujočo Italijo in s podporo Anglije. Določa se, da sta Grčija in Rumunija v načelu že pristali na ta načrt. Do povratka Stojke pa bodo turška pogajanja z Rusijo zastala, da se pozneje obnovi s sodelovanjem Rumunije. Politični krogi računajo, da bodo ta pogajanja dovedla do pozitivnega uspeha.

Rim, 31. okt. z. Po vestih iz Sofije postaja v bolgarskih političnih krogih ruski vpliv vedno večji. Ruska diplomacija ovira sporazum med Rumunijo in Bolgarijo, ki se ne more odločiti za nevtralni blok balkanskih držav.

Sofija, 31. okt. AA (Stefani). Italijansko-bolgarski razgovori potekajo v kar najpriljubnejši atmosferi.

Iz notranje politike

JADRANSKA POLITIKA

V Splitu so proslavili večer Jadranskega dneva v spomin na 20-letnico, ko so bile izvojsene hrvaške zastave na vojnih ladih avstro-ugarske monarhije. Oa tej priliki je prisedel Jadranska straža v splošnem gledališču predavanju, ki ga je imel znani hrvaški gospodarstveni strokovnjak dr. Rudolf Bičanić. Govoril je o banovini Hrvatske ter o pomenu Jadranskega morja za njo in za državo. Gledalci so bili razbodo in so bile zastepane tudi vse oblasti.

V začetku predavanja je dr. Bičanić poudarjal, da v naši državni politiki ni zmaganja niti jadranske, niti egejske koncepcije, marveč je po sili dogodkov zmaganja tretja, dunavska koncepcija. Prevladala je kontinentalna tendenca, ki je bila najmanj v soglasju z interesi Hrvatov in Srbov in ki je najmanj zagotavljala našo gospodarsko samostojnost. To potrjuje tudi gibanje naše zunanje trgovine. S sporazumom Hrvatov in Srbov pa se je premaknilo težišče v smeri proti Jadranu. To naše morje je hrvaško, toda Hrvati za morajo čuvati ne samo zase, temveč tudi za Srbe in Slovence, s katerimi živijo skupaj. Hrvati so edini izmed vseh narodov Podunavja, ki imajo izhod na odprto morje.

Glavne naloge jadranske politike je predavatelj označil takole: Naša zunanja trgovina je treba usmeriti z drugih poti na jadransko obalo. Najvažnejše je, da se vsa srednje-evropska trgovina, ki se sedaj razvija po Dunavu na vzhod, usmeri v naše jadranske luke, kar bo evropskega pomena. Dosega tega nam bo zagotovila naša gospodarska nevisnost. Zato je treba v hrvaško pojmovanje, ki je bilo doslej ne-več kontinentalno, prinesli več spoznanja, da so Hrvati pomorski narod in da imajo samo tak svoj bodočost.

STVAR JE RESNA IN DALJNESEŽNA

Današnje »Jutro« priloženje uvodnik pod naslovom »Nezdrava taktika«, v katerem zavzema stališče do tako imenovane problema bodoče banovine Slovenije, o kateri se širijo v javnosti nekontrolirane vesti, ki morejo le škodovati stvari sami, dokler se o zadevi ne bo javno diskutiralo brez vsakega strankarskega obsežja. Uvodnik pravi med drugim:

Vprašanje bodoče organizacije banovine Slovenije je problem bodoče eksistence Slovencev, njihovega kulturnega, gospodarskega in socialnega razvoja. Zato razsluži, da vsi o njem resno razpravljajo. Nobeno trezno in stvarno izrečeno mišljenje ne bi smelo biti neupoštevano.

Menda ni nikogar v Sloveniji, ki bi ne bil pristajal najširše samouprave bodoče banovine. Mi smo to po svojem pravičnem gledanju in na osnovi pravičnega izkušenj. Karoli smo v našem listu napisali o tem problemu, nič ni bilo naprejeno proti temu, da se samouprava bodoče banovine razširi do skrajnih mej, kolikor le dopuščajo blistveni lastni slovenski interesi. Vsi bi se morali zavedati, da se slovensko vprašanje ne more urediti s stališča, kakor bi to najbolje prijalo temu ali onemu strankarsko političnemu interesu in da tu ne gre samo za vprašanje, kdo bo v Sloveniji v bodoče vladal in upravljal, temveč za mnogo važnejše zadevo, kako bomo živeli in izhajali. Mi nikdar nismo tajili, da smo proti izolaciji Slovenije. V političnem in narodnem smislu nečemo, da se zrahljajo njene zveze z ostalo državno celoto, a v gospodarskem smislu se ona ne sme iztrgati iz sklenjenega jugoslovenskega gospodarskega pedroja. V kulturnem oziru mora pri vsem samostojnem razvoju težiti, da se duhovno vezi s Hrvati in Srbi utrjujejo.

Članek prihaja do sklepa: Čas bi že bil, da se slepomišljenju napravi konec.

NEDOTAKLJIVOST CELOTNE JUGOSLAVIJE

V Pančevu je govoril minister Nikola Bešlić o sporazumu s Hrvati ter je delal med drugim, da je bil sporazum dosežen v zadnjem času, ko so to zahtevale državne potrebe. Rekel je: Nobene nevarnosti ni, ker imajo Hrvati svojo banovino, dokler so nedotaknjeni interesi celote in naloge Jugoslavije. Za narodno vladavino so najvažnejše široke samouprave in tajno gospodovanje, kar bo izvedeno v najkrajšem času.

DR. KRNEJEVIĆ V BEOGRADU

Generalni tajnik HSS dr. Juraj Krnjević je večeraj odpotoval skupaj s pomočnikom finančnega ministra dr. Filipančevićem v Beograd. To je prvi obisk dr. Krnjevića v Beogradu po njegovi vrnitvi iz inozemstva.

Pomočnik finančnega ministra dr. Filipančević je imel večeraj v Zagrebu pred svojim odhodom v Beograd posvetovanje s podpredsednikom vlade dr. Mačkonom, banom dr. Šubišićem, finančnim ministrom dr. Šutejem, predstojnikom finančnega oddelka banke oblasti dr. Franičevićem, s tajnikom HSS dr. Krnjevićem in komisarjem mestne uprave Starčevićem o organizaciji finančne službe v banovini Hrvatske in finančnih potrebah banovine Hrvatske.

Borzna poročila.

Curli, 31. oktobra. Pariz 10.10, London 17.25, New York 44.—, Bruselj 74.125, Milan 22.50, Amsterdam 236.75, Berlin 178.50, Stockholm 106.25, Oslo 101.30, København 89.10.

Kaj bo povedal Molotov

V Londonu menijo, da čaka Berlin na izjave Molotova, ki naj spravijo sedanje zatišje „z mrtve točke“, v Parizu pa sodijo, da Rusija še ne bo spremenila svojega stališča

London, 31. okt. e. V londonskih vladnih krogih se doznava, da se nemško vojno in politično vodstvo vzdržuje vsake akcije pred govorom Molotova pred vrhovnim svetom. Odlučne nemške osebnosti naglašajo, da bo imel govor komisarja za zunanje stvari senzacionalno vsebino in bo vplival na razvoj splošnega položaja. Če se to upošteva, je treba razumeti zatišje na zapadni fronti ter mir na morju in v zraku. V Berlinu so prepričani, da bo Molotov na bolj ali manj jasn način formuliral mirovne zahteve. Če bo Anglija odklonila tudi te predloge, potem se bo vojna brezobzirno nadaljevala.

Pariz, 31. okt. s. Današnji nemški listi namigujejo, da bi utegnili ruski zunanji minister Molotov v svojem ekspoziciju pred vrhovnim svetom svetovet napovedati ojačenje sedanje nemško-ruske prijateljske pogodbe v vojaško zvezo. Temu nasproti prevladuje v francoskih političnih krogih vtis, da ni verjetno, da bi se Rusija tako daleč vezala na Nemčijo in da Rusija vsaj do pomenila ne bo izpremenila svojega sedanjega stališča do mednarodnega položaja.

Moskva, 31. okt. e. Ni še znano, kdaj bo v teku današnjega dne seja vrhovnega sveta SSSR. Ker je bil vrhovni svet sklican nepričakovano, mislijo, da poslanci iz oddaljenih krajev sploh ne bodo mogli pravočasno priti v Moskvo. Toda potrebni kvorumi je že zagotovljen, ker so prišli poslanci iz najbolj naseljenih pokrajin blizu prestolnice. Nihče zanesljivo ne ve dnevnega reda današnje seje. Sovjetske oblasti javljajo, da bo na dnevnem

redu priključitev Zapadne Ukrajine in Be- le Molotov. Danes so prispele v Moskvo posebne delegacije zapadne ukrajinske republike, ki bodo izročile Stalinu poslani-

ce. V obveščenih krogih pričakujejo, da se bo Molotov v svojem govoru bavil z zunanje-političnim položajem kakor tudi z dogodki v zvezi z zunanje-politično situacijo. Smatrajo, da bo Molotov spet označil odnose med Nemčijo in Rusijo in poudarjal nevtralnost Sovjetske Unije. Sejo bo otvoril Kalinin ali pa Molotov. Sejo bo prisostvoval tudi Stalin, a zatrjujejo, da ne bo govoril, ker v vrhovnem svetu ne zavzema nobenega višjega položaja.

Pariz, 31. okt. AA (Havas) Danes se sešane vrhovni svetovet. Pariški listi obirno pišejo o namenih sovjetskega komisarja za zunanje zadeve. »Petit Parisien« se izprašuje, ali bo mirovna ofenziva, o kateri je vse tiho že 14 dni, deležna to pot ruske podpore. Nobenega dvoma ni, pravi dalje list, da bi takšni sovjetski poskusji trčili v Veliki Britaniji in Franciji na popolnoma utemeljeno nebržnost. List meni, da Molotov ni oseba, ki bi mogla ponuditi svoje posredovanje za sklenitev miru, ker je odklonil podpis angleško-francosko-ruske pogodbe, medtem ko je podpisal nemško-sovjetski dogovor, ki je dal pocuma Nemčiji, da je vržla svoje čete na Poljsko. A tudi ni dobro izbran, pravi list, trenutke, ko se sovjetska Rusija pripravlja, da postavi svoje zahteve Finski. Pričakovani govor Molotova je predmet vseh mogočih domnev in hipotez.

V Berlinu čakajo

Sedanje zatišje na zapadni fronti in zastoj političnih dogodkov tolmačijo kot mir pred viharjem — Hitler je še v Berlinu

Berlin, 31. okt. e. Splošno prepričanje je, da Nemčija ne bo dolgo ostala na stališču pričakovanja in s tem v zvezo spravljajo tudi neprestana konferenčna kancelarja Hitlerja z vodilnimi vojaškimi funkcionarji in člani nemške vlade. Čeprav obsega današnje poročilo nemške vrhovne komande z zapadne fronte samo en stavek, ki pravi, da ni nobenih sprememb, v dobro poučenih krogih vse resneje računajo, da bo v najkrajšem času nastopila znatna sprememba prav na tej fronti in sicer zaradi akcije z nemške strani.

To v bistvu potrjujejo tudi vesti iz berlinskih virov, da bo Hitler v kratkem zapustil Berlin in odpotoval na zapadno fronto. Čeprav s službenega mesta o tem ne dajejo nobenih informacij, je vendar treba verovati tem vestem in to tem bolj, ker so bile zadnje dni v Kölnu rezervirane mnoge zasebne vile, v katerih bodo nastanjeni Hitlerjevi vojaški strokovnjaki.

Švicarska pripravljenost

Bern, 31. okt. br. Snoch je bil objavljen uradni komunik, po katerem je švicarski zvezni svet poslal kantonalnim vladam okrožnice, v katerih navaja naloge in dolžnosti prebivalstva, ki jih bo imelo v primeru, da bi se švica po sili razmer zapletla v vojno in bi jo zasedle oborožene sile kakšne tuje države.

Incidenti na luksemburški meji

Luksemburg, 31. okt. br. Ker se je v zadnjem času pripetilo na luksemburških mejah nekaj incidentov, ki bi se mogli tol-

mačiti kot prekršitve luksemburške nevtralnosti, so oblasti odredile, da se formacije orožnikov na meji ojačijo z oddelki carinikov.

Nemci demantirajo

Berlin, 31. okt. e. Ves nemški tisk ostro reagira na vesti iz inozemstva, ki naglašajo, da je 12 nemških divizij koncentriranih ob švicarski meji z namenom, da bi se nemška ofenziva proti Franciji začela preko Švice. Listi označujejo to kot lažne manevre Anglije, ki hoče na ta način pri nekaterih nevtralnih državah izzvati paniko. Pravijo, da je Anglija enake manevre napravila tudi z Belgijo in Holandsko in ko je to ostalo brez stvarne podlage, se je Anglija obrnila proti Švici.

Vojna v zraku

London, 31. okt. e. (Reuter). Ministrstvo vojne mornarice javlja, da sta dva nemška bombarderja večeraj zjutraj napadla južno od Dogger Banka angleške rušice, nista pa povzročila nobene škode. Tudi ni znano, če je imel sovražnik izgube.

London, 31. okt. s. Angleška izvidniška letala so izvršila večeraj več uspešnih izvidniških poletov nad Severno in Zapadno Nemčijo in zbrala več važnih podatkov. Eno angleško letalo se do polnoči ni vrnilo v svoje oporišče.

London, 31. okt. s. Večerašnji izvidniški poleti angleških letal nad Severno Nemčijo so veljali predvsem večjim nemškim vojaškim letališčem. Angleška letala so bila ponovno obstrleljavana in napadana.

Drevi odpotuje finska delegacija v Moskvo

Optimistična presoja položaja na Finskem, ki pa je pripravljena za vsak primer — Rooseveltove simpatije za Fince

Helsinki, 31. okt. e. Službeno javljajo, da finska delegacija drevi odpotuje v Moskvo z odgovorom finske vlade na zadnje zahteve, ki jih je postavila Moskva. Sporazum o odgovoru Finske je bil dosežen preteklo noč, ko so se prej dva dni vodila pogajanja in razprave med finsko vlado in šefi političnih strank. Dasi se o finškem odgovoru in tudi o ruskih zahtevah varuje največja tajnost, vendar je opažati splošen optimizem, da bo v Moskvi mogoče doseči prijateljski sporazum. Čeprav mislijo, da se ni bati najhujšega, se vendar nadaljujejo priprave za vsako eventualnost. Aktivno in živahno se tudi še naprej izvajajo obrambni ukrepi.

Listi na vidnem mestu podčrtavajo važen moment z začetka pogajanj, ki so se vodila v Moskvi, ki dosedaj še ni bil objavljen. Po trditvah finskega tiska je za časa zadnjega bivanja v Moskvi ameriški veleposlanik obiskal šefa finske delegacije Paasikivija in mu izročil pozdrave predsednika Roosevelta. V tej poslanici Roosevelt izraža svoje simpatije za finski narod in njegovo borbo za ohranitev nevtralnosti in neodvisnosti Ameriškega veleposlanika je poleg tega izjavil dr. Paasikiviju željo predsednika Roosevelta, da bi bil stalno obveščen o nadaljevanju pogajanj med Finsko in Rusijo.

Listi na vidnem mestu podčrtavajo važen moment z začetka pogajanj, ki so se vodila v Moskvi, ki dosedaj še ni bil objavljen. Po trditvah finskega tiska je za časa zadnjega bivanja v Moskvi ameriški veleposlanik obiskal šefa finske delegacije Paasikivija in mu izročil pozdrave predsednika Roosevelta. V tej poslanici Roosevelt izraža svoje simpatije za finski narod in njegovo borbo za ohranitev nevtralnosti in neodvisnosti Ameriškega veleposlanika je poleg tega izjavil dr. Paasikiviju željo predsednika Roosevelta, da bi bil stalno obveščen o nadaljevanju pogajanj med Finsko in Rusijo.

Volilna borba v Bolgariji

Sofija, 31. okt. e. Glede na volitve za narodno sobranje objavlja bivši bolgarski poslanik in opolnomočeni minister Peter Nejkov v »Slovu« članek, v katerem priporoča volilec, da dobro oceni današnji mednarodni položaj in naj ne gredo na volitve, ki bi otežkočale položaj, temveč z mirno in pametno zavestjo, da jim bo sama oblast olajšala njihovo dolžnost, zagotavljajoč jim svobodno izražanje volje. V pričakovanju, da vlada dovršuje vse priprave za volitve, se v nekaterih krogih postavlja vprašanje ali je sploh oportuno, da se gre v sedanjem trenutku na volitve, ko je položaj v svetu tako težak in poln nesoglasij. Ti krogi smatrajo, da bi bilo boljše, da se volitve odgode, dokler položaj ne bo razčiščen.

Sklepi skupščine v Bjalistoku

Moskva, 31. okt. e. (Reuter) Službena agencija Tas javlja, da je narodna skupščina Bele Rusije soglasno sprejela resolucijo, na podlagi katere se zaplenijo brez vsakih kompenzacij vsa posestva, ki so pripadala veleposelnikom, samostanom in državi. Resolucija pravi, da je odslej vse področje Bele Rusije last vsega naroda, to je, da pripada državi. Prav tako je bila izglasovana resolucija za podvrževanje bank in težke industrije. Resolucija pravi: Od danes dalje postanejo vse banke z vso svojo vrednostjo, vsa velepodjetja, rudniki in obrati ter železnice last naroda.

Ameriški nevtralnostni zakon

Washington, 31. okt. AA. (Havas) Odbor za poslovnik reprezentančne zbornice je sprejel predlog, da bo nevtralnostna debata danes in jutri. Glasovanje bo na brže v četrtek ali najpozneje v petek dopoldne. Republikanski zastopnik New Yorka je nastopil proti temu sklepu, toda člani tega odbora so vztrajali pri svojem.

Naša moka za Nemčijo

Beograd, 30. okt. p. Te dni bo prispela v Beograd nemška delegacija zaradi pogajanj o cenah moke, ki jo naj bi Jugoslavija izvozila v Nemčijo. Kakor je bilo objavljeno ob priliki poslednjih pogajanj v Beogradu, je naša država pristala, da izvozi v Nemčijo 10.000 vagonov pšenice, v kar pa je že všteto 2500 vagonov pšenične moke. Ker cena za moko pri zadnjih gospodarskih pogajanjih z Nemčijo, še ni bila določena, prihaja sedaj v Beograd posebna nemška delegacija, da uredi tudi to zadevo.

Ločitev brez sovraštva

Pariz, 31. okt. s. V Rigi je bila večeraj podpisana nemško-letonska pogodba o repatriaciji Nemcev iz Letonske. Po tej pogodbi imajo letonski državljani nemške narodnosti do 15. decembra pravico, da sprejmejo nemško državljanstvo, morajo pa se potem tudi do tega roka izseliti. Ustanovljen bo posebni mešani nemško-letonski urad, ki bo uredil vse zadeve Nemcev v Letonski. Pogodba bo še ratificirana v Berlinu, stopi pa v veljavo že z dnem podpisu.

V razgovoru z novinarji je izjavil letonski minister pravde, da predstavlja odhod nemške etnične grupe edinstven primer in zgodovinski dogodek. Po 700 letih se Nemci vračajo v svojo domovino. Ločitev se bo izvršila brez sovraštva. Letonci žele svojim dosedanjim sodržavljanom dobre bodočnosti in novem življenju in delu.

Velika železniška nesreča v Italiji

Rim, 31. oktobra. AA. (Stefani). Električni vlak, ki je smotil ob 10.10 odpeljal iz Milana, je blizu Lambrate trčil v ekspresni vlak, ki je vozil iz Benetk. Osem ljudi je ubitih, okoli 40 pa laže ranjenih. Prometni minister Beni se je takoj pripeljal na kraj nesreče.

Milan, 31. oktobra. AA. (Havas). Doslej so izpod razbitih obeh vlakov, ki sta trčila drug v drugega, potegnili 11 mrtvecev. V trenutku nesreče sta vlaka vozila s hitrostjo 80 km na uro. Karambol je bil tako strašen, da sta se dva vagona brzega vlaka razkrla na dvoje, a lokomotiva in prvi vagon tovornega vlaka sta prebila vagona z njima. Reševalna dela gredo hitro od rok, kljub temu delajo zelo oprežno, ker morajo reševalci uporabljati razne tehniške pripomočke, da presekajo železno ograjenje vagonov in tako rešijo žrtve. Boje se, da je žrtev še več in da bo med 21. nevarno ranjenimi osebami še katere podlega. Število laže ranjenih je zelo veliko. Oblastva so takoj uvedla preiskavo.

Francosko vojno poročilo

Pariz, 31. okt. s. Vrhovno poveljstvo francoske vojske je objavilo davi 115. vojno poročilo: Noč je bila mirna na vseh fronti.

London, 31. okt. s. V postojankah angleške ekspedicijske vojske na fronti v Franciji je bil večeraj opoldne dan prvič od začetka vojne letalski alarm, ki je trajal tri četrt ure. Vsa angleška vojska se je med alarmom zatekla v zaklonišča, ki so zgrajena v ta namen.

Kaj pripoveduje posadka potopljene »Stonegate«

Pet dni po potopitvi ladje so Nemci rešence premestili na »City of Flint«, odkoder so jih osvobodile norveške oblasti

London, 31. okt. s. Včeraj je iz Norveške dospela v Anglijo posadka angleškega parnika »Stonegate«, ki ga je pred dvema tednoma potopila v Atlantiku nemška križarka »Deutschland«. Ciani posadke pripovedujejo, da je »Deutschland« pet dni po potopitvi njihove ladje srečala ameriško ladjo »City of Flint« ter premestila nanjo posadko s »Stonegate«. Na »City of Flint« je bila postavljena tudi posadka nemških mornarjev, ki so bili oboroženi z revolverji in ročnimi granatami. Ciani ameriške posadke so se smeli na ladjo svobodno gibati, medtem ko so bili člani posadke »Stonegate« vsi skupaj zaprti v tesnem prostoru. Nemška posadka je nato preselila ime ladje na odprtem morju v »Ale« ter je plula dalje pod dansko zastavo. Ker je znanjalo vode, je morala ladja zapluti v norveško pristanišče Tromsø. Tam se je približal ladji norveški rušilec. Norveški mornarji so nemško posadko razorožili in odredili, da se morali Nemci pristati na izkrcanje posadke s »Stonegate«. Nato je ladja nadaljevala pot v Murmansk.

London, 31. okt. s. Člani posadke s potopljene angleške ladje »Stonegate« pripovedujejo dalje, da je križarka »Deutschland« potopila ladjo 5. oktobra. Preden je bila ladja potopljena, se je smela posadka izkrcati v rešilne čolne. Ker je bilo morje viharo, je kapetan nemške križarke odločil, da središče križarke posadko na krov v Tromsø je potem neki član ameriške posadke ladje »City of Flint« obve-

stil norveške oblasti, da je v spodnjem delu ladje ujeta angleška posadka, nakar so norveške oblasti prisile nemško posadko, da je Angleže izpustila.

»City of Flint« zapustila Tromsø

London, 31. okt. s. Ameriški poslanik v Oslu je obvestil ameriško vlado, da je ladja »City of Flint« včeraj popoldne dospela v norveško luko Tromsø. Po treh urah je nadaljevala ladjo vožnjo proti jugu. Ladja pluje pod nemško zastavo.

Današnji norveški in švedski listi poročajo, da sta na ladji obe posadki, tako ameriška, kakor tudi nemška. Ko je prišla ladja v luko v Tromsø, so norveške luke oblasti sporočile nemškemu kapetanu ladje, naj ladjo luko čimprej zapusti. Kapetan ladje je izjavil, da se je morala ladja ustaviti v norveški luki za to, ker je zmanjkalo pitne vode. Ta razlog najbrže ne bo točna, ker je »City of Flint« zapustila Murmansk šele pred dvema ali tremi dnevi.

Washington, 31. okt. AA. (Havas) Zunanje ministrstvo se zmerom čudječo zasleduje vse faze afe ladje »City of Flint«, je izjavil Cordell Hull poročevalcem. Zunanji minister je še dodal, da si ameriška vlada prizadeva da zaščiti množstvo ameriških ladij, vendar ni poiznil, kakšne ukrepe ima v ta namen pripravljene.

Angleške ugotovitve o potopu »Athenie«

Angleški poslanik v Washingtonu je izročil ameriški vladi odgovor na nemške trditve

London, 31. okt. AA. (Havas) Informacijsko ministrstvo objavlja: Po navodilih, ki jih je dobil od vlade, je britanski poslanik v Washingtonu izročil vladi USA te izjave v zvezi s torpediranjem »Athenie«:

1. Ladja »Athenie« ni prevažala ne kovin, ne vrednostnih papirjev, ne topov, ne streliva, ne razstreliva.
2. »Athenie« se ni potopila zaradi britanske mine in je tudi ni potopila britanska podmornica, ne omenjati britanski rušilcev. Ladja se tudi ni potopila zaradi no-

tranje eksplozije, temveč je »Athenie« po dokazih, ki jih ima britanska vlada potopila neka podmornica.

3. »Athenie« ni bila oborožena in tudi ne tako urejena, da bi mogla sprejeti kakršnokoli orožje.
4. Nihče ni imel namena izrabiti ladjo kot oboroženo trgovsko križarko za nobene napadalne namene po koncu njene vožnje, med katero so jo potopili.
5. Kapitan ladje je prisel el na njo, nikoli govoril z Gustavom Andersonom o tem, da so na ladji topovi ali da jih ni.

Edinstvo muslimanskega sveta

Carigrad, 31. okt. e. Vesti, ki so prispele v Carigrad iz province Juman, so napravile v tujakih krogih zelo radosten vtis. Kakor javlja moskovska radjska postaja, so se v tej provinci na indijsko-kitajski meji sestali šefi muslimanskih edinic in so na tem sestanku sklenili, da so muslimani te pokrajine, ki simpatizirajo z zapadnimi demokrati, zlasti pa s Turčijo pripravljani, da na prvi poziv prispejo na pomoč.

S sestanka sta bili poslani pozdravni brzojavki predsedniku turške republike Ismetu Ineniju in šefu turškega generalnega štaba maršalu Cakmaku. V depešah naglašajo da je 3 milijone muslimanov pripravljanih da na prvi klic prispejo na pomoč. Ta vest je bila z navdušenjem sprejeta od naroda zlasti sedaj ob proslavi 16 letnice turške republike.

Internacija poljskih državljanov v Rumuniji

Bukarešta, 31. okt. e. S službenega mesta kategorično demantirajo vesti o možnosti pogajanj s člani bivše poljske vlade ali z bivšim predsednikom poljske repu-

blike Maršal Ritz Smigly je v Craiovi, toda mu je popolnoma nemogoče, da bi občeval s komurkoli iz njegove okolice. Predsednik republike je v Dragoslavi, krajnem letovišču v višini 2000 m. Ta kraj nima telefonskih in vojaških zvez in na podlagi tega je jasno, da bivši predsednik poljske republike nima možnosti, občevala razen z omejenim številom oseb, s katerimi prihaja v stik. Službeni krogi trdijo, da so vesti o možnosti pogajanj s tujimi diplomatskimi predstavniki popolnoma fantastične.

Konec najstarejšega madžarskega dnevnika

Budimpešta, 31. okt. e. Danes zadnjič izide eden najstarejših in najbolj uglednih madžarskih listov »Pesty Naplo«, ki je izhajal 90 let in je eden treh velikih listov koncerna »Az Est«. Ta list je nedavno še objavil članke najbolj uglednih madžarskih politikov med njimi tudi bivšega ministrskega predsednika grofa Bethlena. Zaradi neke afe utale davkov je nastala ta sprememba, ki je povzročila razpad vsega koncerna. Drugi list »Magyar Ország« bo postal vladno listilo, usoda tretjega lista »Az Est« pa je še neznan.

Živilski trg danes cvetlični

Meščani so se po nepotrebnem bal, da se bo cvetje zaradi slane zelo podražilo

Ljubljana, 31. oktobra. Danes so bila živila na trgu skoraj povsem skrita med cvetjem. Marsikdo najbrž ni pričakoval, da bo kljub slani toliko cvetja. Letos zelenjadnjem in kmetičnim prodajalcem ne dela nihče ovir pri prodaji kranjskega krompirja, ki so se sklicevale na neko odredbo s predpisi o obrtnem vzgajanju cvetja. Letos so sprevetli, da vzgajanje kranjskega pri nas ne more veljati za zaščiteno obrt ter biti dovoljeno edino le vrtnarjem. V Ljubljani cveto kranjske skoraj na vsakem vrtu in zato to cvetje ne more več veljati kot »umetno vzgojeno«. Prodajo tega cvetja bi ne mogli nikdar povsem preprečiti in če bi jo ovirali, bi bili prizidati številni kupci, ki ne morejo kupovati dragega in redkega, v rastlinjaku vzgojenega cvetja.

Meščani so se bali, da se bo cvetje zelo podražilo zaradi slane. Pri tem je najbolj zanimivo, da se cvetje, ki je bilo v resnici najbolj ogroženo od slane, in ki ga prodajajo na trgu, v splošnem ni podražilo dražje je pa cvetje v cvetličarnah, zlasti uvoženo iz Splita. Domače cvetje prodajalec na živilskem trgu res ni tako razkošno kakor v cvetličarnah, a večina kupcev je zadovoljna z njim.

Razen cvetja je bilo danes naprodaj tudi mnogo zelenjave in iz smrekovih in jelkovih vej spletenih vencev. To blago prodajajo po večini le prodajalci iz izanskih vasi. V teh vaseh je pletenje vencev tradicija kakor izdelovanje butaric v Sostrem. Razen vencev je naprodaj tudi mah in veje zimzelena. Ne smete pa povpraševati po božjem drevcu, ki je zaščiteno ter je prodaja zaradi tega prepovedana. Revne prodajke imajo že slabe izkušnje. Nekatere so plačale po 75 din globe. Marsikdo ne more razumeti, zakaj je prepovedana prodaja božjega dreve, ki ga je v krimskih gozdovih toliko, da je že nadležno gozdni plevel. Kmetje so prisiljeni trebiti to, drugje sicer redko rastlino. Prodaje pa tudi ni mogoče povsem preprečiti, ker meščani povprašujejo po božjem drevcu in nekatere prodajke ga tihotapijo prav zaradi tega, ker

je prepovedano. Prepovedano blago je namreč vselej nekoliko dražje.

Kmečke prodajke zelenja ter vencev so razvrščene na Cankarjevem nabrežju. Danes so tržne mize segale cel do Ribje ulice. Kupci so se že nekoliko navadili na prodajo zelenja na Cankarjevem nabrežju, medtem ko so prodajke prejšnja leta zelo tožile nad slabim prometom, kakor zdaj nekatere, ki prodajajo na Poljskem nasipu. — Venci so bili danes povprečno po 3 do 8 din srednje veliki. Priznati je treba, da so spletni okusno.

Najbolji je šlo v denar cvetje. Nekoliko lepši cveti kranjski so bili naprodaj med zelenjavo pri Trnovčankah po dinarju. Sopki kranjske so bili po 5 din. V cvetličnih loncih zasajene kranjske so prodajali povprečno po 6 do 7 din. Kranjske torej v splošnem niso bile nič dražje kakor lani. Venci in košarice iz umetnega in delno pristnega cvetja pri vrtnarjih so bili po 15 din navzgor, nekoliko lepši po 25 do 35 din. Tudi to blago ni bilo dražje kakor lani. Blaga je bilo mnogo te, res lepa izbira.

Trg ni bil posebno dobro založen z živilskimi izdelki. Čeprav jutri ne bo tržnega dne. Male je bilo naprodaj blaga na delu na Sv. Petra nasipu. Do 9. so bili naprodaj le trije vozovi krompirja, in sicer po 1.25 do 1.35 din. Za krompir po 1.25 din so se kupovalci skoraj trgali ter je bil takoj razprodan. Oklevali pa so pri krompirju, ki je bil po 1.35 din. Tudi zelja je bilo naprodaj le nekaj voz. Cene zelja so nespremenjene, težko pa je reči, kdaj se bodo ustale cene krompirja.

Sokol

— Priprave na vsesokolski zlet. V nedeljo so se zbrali v Beogradu prosvetarji Saveza SKJ. Navzlic vedno večji napetosti v mednarodni politiki so izrazili mnenje, da je treba nadaljevati priprave za vsesokolski zlet 1941. Zlet naj bi trajal 28 dni. Zletni dnevi bi se pričeli že v januarju s glasbenimi festivali in zmesko športnimi tekmami, v maju bi bil celjski dnevi v Su-

botici, Beogradu, Zagrebu in Ljubljani. Glavni zletni dnevi naj bi bili okrog Vidovega dne, voljski zletni dnevi pa na krajnjem rojstni dan 6. septembra.

Sokol I. Strate in sestre Sokola I se na dan 1. novembra vasko leto poklonijo v obliki posebne svečanosti spominu vseh bratov in sester, umrlih v času od ustanovitve društva pa do danes. Svečanost tudi izraz društvene hvalečnosti za delo in zvestobo Sokolu, mladini pa izpodbuda, da vztraja na poti idejnega življenja za splošno korist. Vabimo vse brate in sestre, da prisostvujete svečanosti, ki bo na Taboru v sredo 1. novembra ob pol 14. uri. Po svečanosti odidemo na pokopališče.

Lepa proslava jadranskega dne

Skupna prireditev krajevnih odborov JS mesto in železnica

Ljubljana, 31. oktobra

Krajevna odbora JS mesto in železnica sta priredila snodi v dvorani Trgovskega doma skupno proslavo jadranskega dne. Odziv je bil zelo lep, dvorano so napolnili prijatelji našega morja. Predsednik k. o. g. Josko Fogačnik je prisrčno pozdravil jadranske stražarje in odlične goste, načelnika prosvetnega oddelka dr. Lovra Sušnika v zastopstvu bana, generala generala g. Dušana Dodica v zastopstvu divizionarja in oblastnega odbora JS polkovnika g. Kajfeža kot zastopnika brigadnega generala Rupnika, mestnega svetnika in inspektorja prof. Silva Kranjca v zastopstvu župana, zastopnika železniškega direktorja inž. Mačkovića za Ciril Metodovo družbo, Rudolfa Strusa za združenje bivših mornarjev g. Ralca za Česko obec ter zastopnika tiska. Toplo se je zahvalil upravi Trgovskega doma, ki je dala gostoljubno na razpolago ivoano, potem je pa v lepih besedah omenil pomen zgodovinskega dne, ko so zavirale na bivših avstrijskih ladjah jugoslovenske zastave.

Moški zbor »Sloga« je zapel državno himno, potem je pa prof. g. Ivan Kolar v slavnostnem govoru predložil zborovalcem pomni morja za našo državo in potrebo čim večjega zanimanja in čim intenzivnejšega dela zanj. Sledila je prisrčna deklaracija občene I. drž. ženske realne gimnazije Metke Flegarjeve. Za njo je nastopila gđc. Tatjana Cankar, ki je s svojim izredno lepim glasom zapela »Bele galebe«. Učenec IV. razreda osnovne šole Bogdan Širok je deklariral priljubljeno pesmico g. Milana Kocjan je pa zapel s svojim močnim baritonom »Mrze-

Film »Maria Antoinetta« v kinu Matici

Pričakovati je bilo, da bo film »Maria Antoinetta« zanimal vsestransko publiko. Da bo pa doživel toliko navdušenja, je pa pripisovati samo res izredno uspehi režij. In dovršni igri lege umetnice Norine Shearer. V tem filmu nam tudi toliko lepega, da je daleč prekosila nekaj tako obsežno Greto Garbo. Fascinirana nas njena naravna igra, prvotno prisrčna, na nena gdekletca, ki se razvija v razglašeno, zabave in luksuza željno prestolonaslednico Francje. Ne srečna v svojem zakonu, doživlja veliko ljubezen, ki gre preko grobe, a pri vsem tem se zaveda svojega položaja, svoje odgovornosti in ostane čista, tako čista, kakor je vsekoli bila njena duša. Revolucija in strašni dnevi cene Francije, kaj je napravila iz te uboge žene? Neopisljivi so prizori, ko se poslavlja od svojega sina edinca, katerega ji odvzamejo revolucionarji. Zapušeni od vsega sveta, ji samo grof Fersen stoji ob strani. Še poslednjič predno odhaja k gi-

Članski sestanek »Merkurja«

Ljubljana, 31. oktobra. Snodi je bil v Ljubljani »Pri šestici« skličan članski sestanek članstva ljubljanske »Merkurjeve« podružnice. Po poročilih člana centralnega upravnega odbora in pred sednika ljubljanske podružnice g. Bebra ter delegata iz Zagreba B. Štitića, je bilo ugotovljeno, da mora prevzeti glavno krivdvo glede zahtev po razmejitvi teritorija »Merkurja« na banovini Hrvatske samo SUZOR. Članstvo je sklenilo, da odpošljejo na pristojna mesta naslednjo resolucijo: Članstvo ljubljanske podružnice »Merkurja« najodločneje protestira proti vsaki in katerikoli razmejitvi »Merkurja« po banovinah, ker bi se jim kršile in oškodovale članke pravice, ki so zasebno pravnega značaja. — Člani »Merkurja« so vsi prostovoljno pristopili v društvo in bodo tudi sami prostovoljno izstopili, če jim bo kazalo. — Pravice socialnega zavarovanja, ki jih nudi »Merkur« v Zagrebu, so najboljše, ker takšnih dajatev ne daje nobena druga bolnišnica blagajna, ter si jih članstvo ne pusti vzeti. — Zahtevamo, da »Merkur« kakor doslej, deluje na vsem teritoriju države, ker je edina čisto nameščenška organizacija v državi, in deluje za izboljšanje ter izpopolnjevanje socialnega zavarovanja trgovskih in zasebnih nameščenecv.

Iz Celja

— O Vseh svetih bodo peli združeni moški zbori Celjskega pevskega društva, »Ojke« in »Celjskega zvonca« ob 15. na okoliškem in ob 16. na mestnem pokopališču. Pevski odsek gasilske čete v Gaberju pa bo pel ob 15. na bolniškem pokopališču in ob 15.30. na vojaškem oddelku mestnega pokopališča. Mestni pogrebni za vod je oskrbel danes avtomobse vožnje iz pred kolodvora na okoliško in na mestno pokopališče in nazaj. Avtobusi bodo vozili na omenjeni dve pokopališči tudi jutri in v četrtek.

— Frizerski in brivski saloni bodo o Vseh svetih ves dan zaprti.

— Umrli je v ponedeljek na Glavnem trgu 17 v starosti 61 let zasebnica gđc. Mleva pl. Hornung, svačnika zdravnišca g. dr. J. Herzmana v Celju. Pogreb bo v sredo ob 17. in mrtvašnice na »mestnem pokopališču«. Pokojni bodi ohranjen blag spomin svojcem naše iskreno sožalje!

— Napad z nožem. V Prilipnu pri Humu ob Sotli se je 19letni Anton Nežmah, sin kočarce s Huma ob Sotli, sprijel z Milanom Jurakom in Martinom Gajškom iz Desetića. V prepisu sta Jurak in Gajšek navajala na Nežmaha ter ga z nožem hudobno poškodovala po glavi in rokah. Nežmaha so oddali v celjsko bolnico.

Drzen vlom v Celju

Celje, 30. oktobra

V noči od sobote na nedeljo je bilo v lomo v stanovanje čevljarkega mojstra Jo sipa Kosa na Cesti na grad blizu »Skalne klete« v Celju. Vlomilec je s ponarejenim ključem odprl vržna in stanovanjska vrata se splazil v kuhinjo in od tod v spalnico, kjer sta spala g. Kos in njegova žena. Iz sobe je odnesel več oblek in denarja v skupni vrednosti 4000 din ter izginil brez sledu. Zjutraj so našli blizu hiše nekaj ukradenih oblek in prazno denarnico. Policija je uvedla obsežno preiskavo.

Mornarska slava

V soboto je priredilo Združenje bivših mornarjev v dvorani mestnega magistrata dan mornarske slave. Prireditvi niso prisostvovali samo člani, marveč tudi mnogi civilni in vojaški dostojanstveniki, zastopnik Jadranske straže in inonog občinstva. Svečanost se je vršila v spomin na 31. oktober, ko je na našem morju prvič zaplapolala naša državna trobojnica.

Večer je otvorila vojaška godba z državno himno, kakor je spregovoril predsednik Združenja g. Rudolf Strus, ki je v krepkih besedah označil pomen organizacije in naglasil to spomininsko svečanost. Tajnik g. Leopold Detela je v izbrnem govoru seznanil navzoče s malo znanimi, a važnimi dogodki, ki so se odigrali ob porajanju mlade države in naše mlade mornarice na tujevih ladjah, ki so do tlej plule po našem morju. Govoril je o uporih slovenskih mornarjev na avstro-ogrskih bojnih ladjah in o drugih akcijah na morju, ki so prinesle novega duha med naše pomorske in pripomoške k zedinjenju ter ustanovitvi Jugoslavije. Slovenski mornarji, ki so se uprli svojim poveljnikom na morju že leto dni pred propadom stare mornarice, so doprinesli velike žrtve, znali pa so strumno nastopiti ko je prišel pravi trenutek osvoboditve in ko so zaplapolale na ladjah prve naše trobojnice vzdolj jadranske obale.

Prisrčno svečanost je spet zaključila vojaška godba a udeleženci so se razhajali utrjeni še bolj v ljubezni do našega morja.

ljotni, jo obišče v ječi in to je bila njena edina tožabka, ki jo j. je dalo življenje. Zrušena, a vendar ponosno stopa po stopnicah k giljotini in v momentu se domisli, kako vesela in srečna je bila vesti, da postane kraljica Francje.

Druga polovica filma je tako učinkovita, vsebina in igra tako lepa, da je vsa publika prevzeta. Smrtna tišina vlada v napolnjeni dvorani, čuti je le rahlo, prita-jeno intenzivno mnogih gledalcev in zasoljena, molčeča odhaja publika iz kino dvorane. Kino Matica s tem filmom nudi naj-lpši udek, ki ga zamoremo imeti pri filmu. Od vseh številnih obiskovalcev ni enega, ki bi ne bil zadovoljen. Zanimanje za film je vedno večje, zato priporoča uprava kina Matce da si nabavite vstopnice v predprodaji. Tudi vsem številnim okolicičanom in tujcem, ki bodo te dni v Ljubljani pripravljamo ogled filma. Film »Maria Antoinetta« nam bo še dolgo, ostal vsem v spominu. 3097.

— c Policija čobi nove postelje. Celjski poltejski stražniki so se morali v odmorih med službo dosej posluževati starih postelj, v katerih je posteljina tako slaba in umazana, da je obhajala stražne groze, kadar so morali leči v te postelje. Komčno se je občina vendarle odločila, da nabavi nove postelje z novo posteljino in odejami, ki jih stražniki dosej sploh niso imeli.

— c Nepošten krojaški pomočnik. Pred kratkim je krojaški pomočnik Ivan V. iz Italije obljubil neki stranki v Cretu pri Celju, da ji bo popravil plašč. Pomočnik pa je odnesel plašč v mesto in ga prodal v nekem hotelu. Omenjeni stranki je ukradel tudi nočni plašč. Policija je storila v nedeljo aretirala in ga izročila sodišču. Mož za sleduje zaradi tatvin tudi orožništvo v Ljubljani in Laškem.

— c Vlom. Danes ponoči je izmanec vlomil v trgovino Terezije Kolarjeve v Cretu pri Celju. Odnesel je blaga v vrednosti okrog 3000 din. Ukradel je tudi kolo, s katerim se je odpeljal.

ZVOČNI KINO SOKOLSKI DOM V ŠISKI — Telefon 41-79

SHIRLEY TEMPLE kot angel miru in čuvar Imperija v filmu

Čuvarji Indije

V gl. vlogah: Victor MacLaglen, June Lang in Cesar Romero

Predstave. danes ob 14.9. uri ter jutri ob 3., 5., 7. in 9. uri

Prihodnji spored:

VIZIJA ORIENTA

Zoget prometna nesreča

Celje, 31. oktobra

V ponedeljek zvečer se je peljal avto-prevoznik Karel Dolinšek po cesti s štor proti Celju. Ko je privozil do ovinka pred trgovino Godce na Teharju, je privozil naproti dvoprepzni voz posestnika Franca Tovernika s Planine pri Sevnici. Govorni avto je zadel v voz s tako silo, da ga je zdrobil. Podri je tudi konja, mu zlomil obe nogi in ga poškodoval po glavi. Konja so morali na mestu ubiti. Posestnika Tovernika, ki je sedel na vozu, je vrglo na drugo stran ceste, dobil je pa k reči samo lahke poškodbe. Avtoprevoznik Dolinšek je bil dobil pri karambolu težke poškodbe po glavi in po vsem telesu in so ga morali nezvestnega prepeljati v celjsko bol-

nico. Avto je pri karambolu vrglo na drugo stran ceste. Razbile so se šipe in pokvaril motor. Škoda je velika.

Boleznica

KOLEDAR

DANES: Torek, 31. oktobra katoličani: Volbenk, Gorazd

JUTRI: Sreda, 1. novembra katoličani: Vsi sveti, Ljubomil

DANAŠNJE PRIREDITVE

KINO MATICA: Maria Antoinetta

KINO SLOGA: Upornik Mafadi ob 16. in 19., ob 21. premiera Misteriozna grozodejstva Mr. Wonga

KINO UNION: Ultimati

KINO MOSTE: »Heroji z Marne« in »Čar bohemov«

KINO ŠISKA: Čuvarji Indije (Shirley Temple)

RAZSTAVA KLUBA NEODVISNIH v Jankopčevem paviljonu

PRIREDITVE NA PRAZNIK

KINO UNION: Brezdomci

KINO SLOGA: Misteriozna grozodejstva Mr. Wonga

OSTALI KINEMATOGRAFI ISTI SPORRED

SPOMINSKA SVEČANOST NA VOJAŠKIH GROBOVIH ob 16. pri Sv. Križu

SOKOL I. svečanost spominu umrlih bratov in sester ob 13.30 na Taboru

DEZURNE LEKARNE

DANES: Dr. Picoli, Tyrševa cesta 6, Hočvar, Celovška cesta 62, Gartus, Moste — Zaloška cesta

JUTRI: Dr. Kmet, Tyrševa cesta 43, Trnkozec dda, Mestni trg 4, Ustar, Šelenburgova ulica 7

MESTNO DEZURNO ZDRAV. SLUŽBO bo opravljala od torka od 8. zvečer do četrčka do 8. zjutraj mestna zdravnica dr. Jožica Žitko, Pietersnikova ul. št. 13/I., telefon št. 47-64.

Opod s'ita

Pravo senzacijo je zbudila včeraj med Ljubljanci vest, da je organizacija naših zavarovalnic sklenila, da bo prispevala vsaka zavarovalnica za vsesvetko akcijo reci in piši 50 din. Saj se bodo ljubljanske zavarovalnice s tem velikodušnim volilom gotovo učitile in Ljubljancem proti nevarnosti, da ostanejo brez zavarovalnic. Da jih rešijo take hude pogube in tud da bi onemogočili tak dober zgled ker bi bile morda s tem zapeljane tudi druge naše močne gospodarske ustanove, da odnesejo tako močan prispevek in se morda tudi učitijo, je bil včeraj na hitro roku sestavljen odbor ljubljanskih meščanov. Naloga tega odbora je, posredovati pri mestnem poglavarstvu, da odkloni tak velikodušni kneževski dar z namenom, da se ohranijo še za prihodnje rodove naše zglede zavarovalnice. Da ne bo s tem vsesvetka akcija oškodovana, bo meščanski odbor sam poskrbel vsaj za ekvivalent temu velikodušnem daru. Odbor bo tudi preskrbel in pritril nad vhodi ljubljanskih zavarovalnic table z napisom: »Da bi se gospodarsko ne učitile, so bile ljubljanske zavarovalnice oproščene velikodušnega prispevka za vsesvetko akcijo v ogromnem znesku po 50 din. Naj ostanejo tako ohranjene tudi znanem v zgled in svarilo.«

Dolgo smo razmišljali, odkod toliko radodarnost naših sicer zelo skopih zavarovalnic. Končno smo pa dognali, da zavarovalnice same niso zaslužile tolike pozornosti in javne pohvale. Kriv je današnji narodni dan varčevanja. Naše zavarovalnice ga zelo lepo praznujejo. Če sploh kdo, morajo varčevati one.

KINO UNION, tel. 22-21

DANES

NEPREKLICNO ZADNJKRAT

ob 16., 19. in 21. uri

Ultimat

Film o dogodkih na Balkanu pa sarsajevskem atentatu. — Dejanje se godi deloma v Zemunu, deloma v Beogradu

V glavnih vlogah:

Dita Parlo — Eric v. Stroheim

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Torek, 31. oktobra: Hudčev učenec. Izven. Zlžane cene od 20 din navzdol

Sreda, 1. novembra: Antigona. Izven. Zlžane cene od 20 din navzdol

Četrtek, 2. novembra: Striček Vanja. Premiera. Premierski abonma

Petek, 3. novembra: ob 15. uri: Kacijanar. Dijaška predstava. Globoko znižane cene od 14 din navzdol

Neposredna filmska umetnina, ki osvaja srca gledalcev s humanostjo svoje ideje!

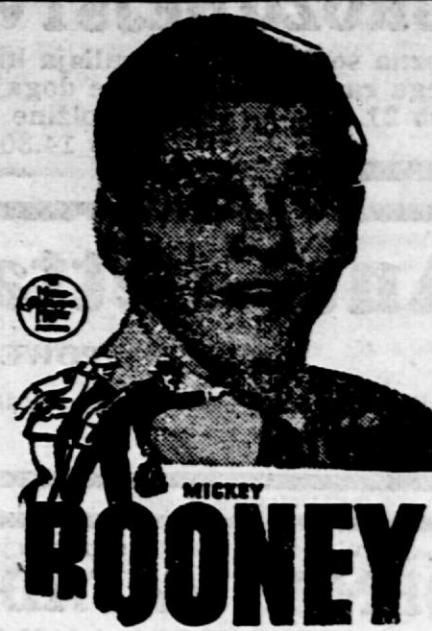
Brezdomci

Najlepši film zadnjega desetletja! Zgodba o očetu Flanaganu, ustanovitelju »mesta dečkov«, ki dejansko obstoji v Ameriki! Ta film je doživel triumfe po vsem svetu ter je bil odlikovan s prvo nagrado za filmsko umetnost!

Premiera jutri v KINU UNIONU — Tel. 22-21

Predstave na praznik ob 10.30 dopoldne, ob 15., 17., 19. in 21. uri

Kdor bo videl ta film, ga vse življenje ne bo pozabil!

Film »Brezdomci«

Ljubljana, 31. oktobra.

Dva največja hollywoodska karakterni igralca Spencer Tracy in Mickey Rooney v glavnih vlogah v najboljšem filmskem delu slovenskega režiserja Normana Taurga, najboljšega strokovnjaka za režiranje mladinskih filmov. To je kratka karakteristična velika in po vsem svetu znanega filma »BREZDOMCI«. Film nam ne predstavlja nikake iluzije ali izmišljotine, temveč golo resnico. Predstavlja nam v resničnih slikah življenje bivših mestnih brezdomcev, otrok, ki niso imeli staršev, ki so živeli deloma po cestah in v lestemnih ulicah, dvornih nočnih lokalih itd. Za to zapuščenost deco je zgradil oče Flanagan v državi Oklahomi v Zedinjenih državah dom, ki se imenuje »mesto dečkov«. To »mesto« obstoji še danes in predstavlja prvi zavod te vrste v Ameriki. Film »Brezdomci« je največji zgodovinski dokument današnje kulture, je dokaz veličine človeške duše in donosa dan za dnevom nove dokaze, da se ljudje ne poročajo slabi, temveč da jih življenje in vse okoliščine v življenju čisto pribeležijo na slaba pota. Film »Brezdomci« je pretežitivno dokument, da je dolžnost človeške družbe, skrbeti za zanemarjeno mladino in nam daje dobra navodila, kaj je treba vse napraviti, da se ta mladina prinehne nazaj na dobra pota.

Po splošnih kritikah celokupnega svetovnega tiska so »Brezdomci« naskladno našim, nashumanešni in naskladno našim življenju desetletij. Mickey Rooney in Spencer Tracy sta nodela ponoven dokaz o veličini svoje umetnosti.

Premiera tega velikega filmskega dela bo jutri v kinu Unionu. 3092

Misli ob prazniku mrtvih

Človeško življenje je vendar vrednota

Ljubljana 31. oktobra

Živimo v časih, ko smo pogosto prisiljeni misliti na smrt — dan za dnem in ne le ob prazniku mrtvih. Ljudje so umirali v vseh dobah in nikdar človeško življenje ni mnogo notiralo v računih, ki so pisani s človeško krvjo. Človeštvo doslej še ni živelo razumno, ker si je nakopavalo v vseh dobah toliko trpljenja in ker doslej še ni moglo toliko napredovati, da bi vsa: lahko začelo živeti razumneje; še vedno rešujejo spore po svetu s žrtvovanjem človeških življenj, še vedno so s krvjo pisani zakoni mednarodnih odnosov. Res ni bilo kdaj prej bistveno drugače na svetu, vendar je težko reči, če je človeštvo kadarkoli prej moralo toliko misliti, kako malo je vredno človeško življenje kakor dandanes. Mislimo na smrt, a vseeno se noče nihče sprijazniti z mislijo na njo. To je človeško: ljubezen do življenja in strah pred smrtjo.

Kaj bi sodilo človeštvo o dandanašnji dobi čez stoletja — če mu bo sploh še usojeno živeti? Kaj bodo sodili ljudje o nas po slikah kulturnih spomenikov — obloženih z vječnimi peska? In o maskah ki spreminjajo človeka, ustvarjenega »po božji podobi« v apokaliptično pošast? Ali se jim ne bo zdelo ironija, če jim bo prišla v roke slika o pogrebu, ki so ga pripravili tako slovesno vojaki svojemu bivšemu sovražniku — ko so ga ustrelili?

Morda koga zdaj še pretresejo takšne fotografije, tako dokumentarne za naš čas: kako se poklanja vojaštvo pred veličastnim mrtvi, ob trupu vojaka sovražne vojske; smrti komu zastane dih ob sliki grozot iz tega ali onega razrušenega mesta; posameznik se še razvname v svetem ogorčenju nad

kulturo ter civilizacijo naše dobe, ki je tako značilno prikazana z vječnimi peska ob spomenikih in z maskami, ki jih nosijo meščani vedno s seboj, v praznih muzejih in srednjeveških katedralah oropanih poslikanih šip — vendar postajamo vsi čedalje bolj otopeni. Postajamo podobni otopenim brodolomcem ali prebivalcem, ki sede topo ob razvalinah svojih domov. Zdi se, da so slike od strahot našega časa otopenili ljudi: še strašnejše od fotografij trupel otrok med razvalinami šole. Ali ni to strašno, ko človek, sicer še živ, izgubi vsi odnos do življenja, tako rekoč, umre, a vendar ostane živ? Ali ni najstrašnejše, če človek začne sovraživati svoje lastno življenje zaradi nenehne strahu pred smrtjo?

Tako brezpomembna postaja bolečina posameznika žalost, ki ji budi misel na pokojne v teh dneh, in tako prazne je modrovnanje o življenju in smrti, ko smo zopet doživeli čas, ki zahteva žrtvovanje nestetih človeških življenj in ki budo strašno krizo reševala zopet samo življenja ljudi — da se zdi vse neiskreno ter še tako plemenito pietetno čustvo brez vsake globine.

Toda tu smo, živeti je treba in ničemur se ne moremo izogniti; kljub vsemu se ljubimo življenje, čeprav si tega marsikdo več ne prizna. Ljubimo življenje in dokler ga ljubimo, ima svojo vrednost. Človeško življenje je kljub vsemu vrednota. Če se ni priznalo kot najvišja vrednota, ki bi ji moralo biti podrejeno vse drugo, vendar ne smemo misliti, da tega ne zasluži in da ni prav v tem izhod iz labirinta zmed dandanašnje »kulturne« drame. Prav v teh dneh ko posvečamo misli dragim pokojnim, imamo

najlepšo priliko, da se zberemo nekoliko bolj ter se ob spoznanju minljivosti vsega posvetnega ozremo po trajnejši vrednoti. Samo stare resnice si moramo priklicati v spomin, da moramo vsi umreti in da je sleherni posameznik, dokler živi, v odnosu do vseh drugih. Več ali manj je skrivalec zla, ki se je razpisalo med ljudmi. Po njegovi smrti ostane za njim samo delo. Čim boljše in čim potrebnejše je bilo, tem dalj bo živelo ter oplajalo prizadevanja po napredku. Ostanejo pa tudi posledice slabega dela. Življenje je odgovornost, živeti je treba v zavesti odgovornosti do bližnjega. Smrt ni najstrašnejša, če hujša je zavest, da si za pravilno življenje ter da si živiš le kot škodljivec človeštva. Najbolj se smrti boje tisti, ki se je nečesto spominjajo; žve, kakor da bodo večni, živeli in kakor da bodo morali tudi umreti namestu njih drugi. Vsako življenje pa mora imeti svoj konec kajti njegovo bistvo je vprav minljivost. In prav zaradi tega ima življenje svojo ceno — ker je enkratno, ker je samo posoda odlomka časa. Čas, ki nam je dan, moramo izrabiti. Od tega, kako ga bomo znali izrabiti, zaviš vrednost življenja slehernega posameznika.

Pravi pomen imajo prazniki mrtvih le, če ljudje postanejo ob nuli na pokojne in manljivost življenja — boljši in če se dobro zamislimo nad tem, kaj smo dolžni tudi v odnosu do živih in ne le do mrtvih. Prav mi, ki živimo v tako usodnih časih prevzamemo še tem večjo odgovornost za to, kako bodo živeli in umirali naši zanamici, ki nas bodo sodili predvsem po tem, v kakšnem odnosu smo bili do življenja ter smrti.

tok, tako da bo ponoči vedno razsvetljena. Plošča je iz lepega črnega marmorja, na katerem so zapisana imena padlih vojakov in sicer iz Radeč: Breznikar Franc, Gospodarič Viktor, Haller Ernest, Krše Anton, Knez Filomen, Knez Albin, Kajtna Albin, Lončar Jurij, Oblak Franc, Podlesnik Maks, Podlesnik Davorin, Pohar Anton, Zahraštani Ivan; iz Jelovega: Erazem Franc, Golob Franc, Lipce Jože, Pohar Jože, Pohar Franc, Pavlin Jože, Simončič Franc, Zupan Franc; iz Gorenjke: Kovačič Martin, Kranjc Jakob, Zidar Jakob; iz Vrbovega: Jakopič Vincenc, Kranjc Ivan, Kržan Ivan, Krše Martin, Martinčič Vincenc, Simončič Ivan, Zalašček Jože; iz Hotemeže: Mokotar Franc, Simončič Viljem, Simončič Franc, Skobe Anton; iz Pernovca: Dular Jože in Medvešek Martin; iz Močilnega: Ključevšek Alojzij, Titovšek Martin; iz Podkrajca: Mrežar Franc, Podlesnik Franc in Vrbas Anton; iz Prapretne: Rozman Jože; iz Rudne vasi: Griol Franc in Pohar Ivan; iz Zebnika: Brelih Franc, Brelih Leopold, Knez Leopold, Sotlar Franc, Striša Ivan in Trebnik Anton.

Na praznik Vseh svetnikov ob pol treh popoldne bo odkritje in blagoslovitev plošče Sodeloval bo godba »Savskega valca«. Na sporedu je tudi govor župnika g. Antona Lovšina in predsednika mestne občine g. Rozmana. Obeta se torej velika žalna svečanost, katere se bo udeležilo mnogo ljudi iz bližnjih in daljnih krajev.

Albina Bevca zadnja pot

Velika množica prijateljev in znancev ga je spremila k večnemu počitku

Ljubljana, 31. oktobra

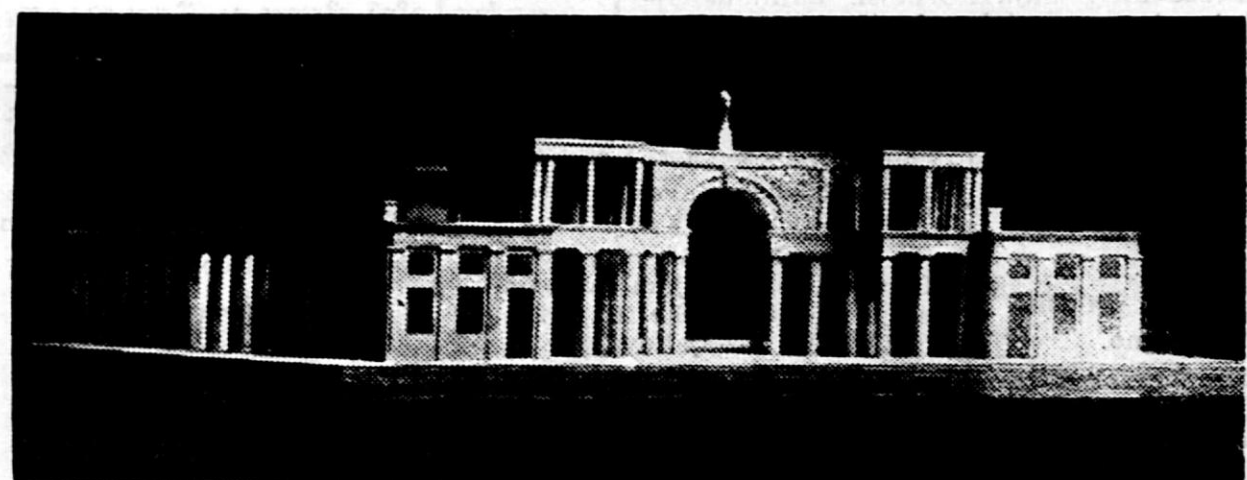
Kakor živemu so prijatelji in znanci prerano umrlemu Albinu Bevcu tudi po smrti pokazali, kako ga imajo radi, kako drag in ljub jim je bil. Ko je ležal od sobote do ponedeljka na mrtvaškem odru v mrtvašnici splošne bolnice, so prihajali njegovi prijatelji in znanci iz mesta po slovit se od njega, prihajali pa so tudi od zunaj, taki, ki jih je le redko srečaval v življenju, pa se jim je na mah prikupil. Včeraj se je zbrala velika množica pogrebcev pred mrtvaško vežo na Zaloški cesti. Po pogrebnih molitvah so prenesli krsto z zemskimi ostanke blagoga pokojnika na lafeto, vso pokrito z vencem in cvetjem. Zunaj je stala častna vojaška četa. Akademski pevski zbor je zapel turborno žalostinko, nakar je zaigrala vojaška godba. Po Zaloški cesti se je razvil dolg žalni sprevod kakršnega vidimo tudi v Ljubljani le redko. Za križem je korakala vojaška godba, sledili so nosilci vencov, najvišjih sorodnikov, uradništva univerze, prijateljev in znancev. Sledila je lafeta s krsto, obdana s častno stražo, za njo pa so korakali pokojni domači. Za sorodniki so stali v vrsti rektor in prorektor univerze kralja Aleksandra I., številni

profesorji našega vseučilišča, uradništva, zastopniki rezervnih oficirjev, oficirski zbor, zastopniki Jadranske straže, potem pa dolga vrsta ostalih pogrebcev, in končno spet četa vojaštva. Žalni sprevod je krenil z Zaloške ceste po Cegnarjevi in dalje po Zaloškem ulici na Smartnovsko cesto proti pokopališču. Pri železniškem podvozu so bili le redki, ki so izstopili, v prekrasnem popoldnevu, ko so se prikazale planje v vsej svoji lepoti, so pokopališka domala vsi spremili do groba. V kapelici na pokopališču je bil blagoslov in so pevec zapeli žalostinko »Beati mortui«. Krsto so prenesli do rodninskega groba, kjer je zemlja prejela pokopnikove zemlske ostanke.

Sveži grob je obstopila častna straža in po pogrebnih molitvah so pevec Akademski zbor zapeli Binetu v poslednje slovo še v srce segajočo žalostinko »Blagor mu...«, pred pokopališčem je pa zagonela častna salva. K svežemu grobu je že v mraku stopil p.satelj g. Fran Albrecht, ki se je v imenu prijateljev poslovil od pokojnega Bineta v lepih, iz srca prihajajočih in v srce segajočih besedah.

Ogled Žal in vojaške kostnice

Nekaj zanimivih podatkov o teh dveh delih na našem pokopališču

V četrtek popoldne so si poročevalci ljubljanskih listov ogledali Žal in vojaško kostnico na povabilo mestne občine. Ta velika stavbna dela budo med našimi meščani veliko zanimanje, že zato, ker so nove stavbe posebnost po svojem načrtu, zanimive v estetskem pogledu in ker se pietetna čustva — ki so merilo splošne kulture — izpodbujajo zanimanje za dela. Zato navajamo nekatere zanimive podatke o obeh delih, čeprav smo že poročali sproti o razvoju dela.

Portala poslopja so začeli zidati lani 1. avgusta. Stavbni gospodar je Mestni pogrebni zavod. Poslopje je bilo do zime v surovem sezidano in pokrito. Delo so začeli nadaljevati spomladi in zdaj so stavbna dela končana. Prostore je treba le še opremiti.

Skozi monumentalno vhodno stebrišče pod visokim obokom vstopimo v »Vrt vseh svetlih«. Na desno je pa upravno poslopje Mestnega pogrebnega zavoda, s stanovanjem za hišnika in sobo za duhovščino. V prvem nadstropju bo shramba za krste. Na levi strani portala poslopja je simetrično krilo. V njem je sedrna dvorana in dvorana za shrambo okrasnih rastlin, dalje prostorna klet in drugi manjši prostori. Pročelja so ometana z žlahtnim belim ometom, tako zvanim marmorinom, ker je podobno belemu marmorju. Podstavek, okenski in vratni okviri ter kapiteli stebrov so iz umetnega kamna. Tlak v stebrišču je iz drobnega savskega proda. Portal bo še krasi kip, delo kiparja Borisa Kalina.

Razen teh stavbnih del budo pri Žalah pozornost še druge stavbe. Že lani jeseni so začeli pripravljati zidanje kapelice in gospodarskega poslopja. Pred zimo so bila končana razna terenska dela in izkopani temelji. Sredi decembra je delo zastalo zaradi mraza, a 15. februarja so delo nadaljevali. Kazalo je, da bodo vsa dela še letos pred Vsemi sveti končana, a zaradi nemirnih časov se je delo nekoliko zavleklo, ker je začelo primanjkovati delovnih moči.

Nasproti glavnega vhoda na vrtu stoji velika kapela, ki budi resnoba vtis. Ta kapela bo posvečena vsem svetim. V glavnem je sezidanih že tudi 10 kapelic. Te kapelice bodo služile istemu namenu kakor v nekaterih mestih tako zvane mrtvaške veže ali kratko mrtvašnice. Toda skupno razstavljanje pokojnih ni posebno pietetno ter vpliva na svoje pokopnih zelo mučno. Zato so se pri nas odločili raje za te kapelice. Šest kapelic ima prostor samo za eno krsto, v štirih sta pa po dva prostora. Vsaka kapelica ima tudi svojega

patrona in sicer imena patronov župnijskega mesta.

Tudi gospodarsko poslopje na Žalah je lepo; tvori zaključek na zadnji strani velikega vrta ter vsega kompleksa, ki ga imenujemo Žale. Na dvorišču gospodarskega poslopja so garaže. V poslopju so delavnice zavoda in stanovanje oskrbnika. Pročelje poslopja je obloženo v glavnem s pripeklo, močno žganimi zidaki (klinkerji), ki s prodnimi kamenčki tvorijo monumentalno oblogo. Zgornji zaključek pročelja ob podstrešju je v venci slik, ki jih je v kombinirani tehniki s slikanjem na presno in s sgrafitom naslikal slikar Slavko Pengov.

Druge veliko stavbno delo pri Sv. Križu je kostnica, ki smo je že precej natančno opisali nedavno. To je okroglo poslopje s premerom 13 m in visoko 11 m. Z vzhodne in zahodne strani drže stopnice do višine notranje galerije, tako da je celotno poslopje s stopnicami vred 37 m dolgo. Kostnica ima dve vrsti oken, manjša okna v pritličju in večja v nadstropju. Ta okna so iz umetnega kamna in zaprta s steklom. Na zahodnem stopnišču stoji Dolinarjev kip. Kostnica je znotraj razdeljena v tri dele. V podzemlju je 11 grobnic, kjer so po verodostojnih shranjene kosti vojakov. V pritličju bodo stali sarkofagi, tretji del je pa galerija, od koder se bo nudil pogled na vrhove v pritličju in sarkofage. Na sredi pritličja stoji 7,5 m visok kamnit steber kot podstavek raspela. V steber bodo vklesana imena borcev za našo svobodo. Nad sarkofagi bodo gorele luči, a razen tega bo ves prostor še razsvetljen z lestenci, se bodo tam zbirali ob slovesnostih. Okolica kostnice je vrtnarsko urejena. Ob kostnici je prostor za okrog 2000 ljudi, ki

jo bo tvorilo monumentalno stebrišče, na katerem bo počivala oziroma položena straha. Na levo ob vhodu bodo prostori za proskuro in dva razstavna prostora za umrle. Predviden je tudi razstavni prostor za umrle po infekcijskih boleznih, ki bo ločen od prvega. Na levi strani ob vhodu bo prirejeno stanovanje za grobarja, obstoječe iz 2 sob in priklikil.

Celotna zgradba je zasnovana v obliki krožnega loka dolžine 40 m in širine 12 m. Prostor od mrtvaške veže do srednjega pokopališkega zidu bo preurejen v ličen park preprečen s sprehajalnimi potmi in zasajen s primernim lepotačnim drevjem.

Nacrtni predvideva tudi enako preureditev starega pokopališča po novem načrtu, ki je tudi že narejen.

Gospodu projektantu arh. Platnerju čestitamo k načrtu, ki je zasnovan praktično in odgovarja tudi estetskim zahtevam modernega urbanizma.

Upamo, da bo občina kmalu dobila potrebna materialna sredstva, da bo tudi ta zadeva čim prej dovršena.

Gustav Strniša

Svi sveti

Nocoj pa pojdem na grobišče,
dobra lučka spominov gor,
trudno srce moje drage obišče,
misel se z njimi pogovori:
Na grobu očeta in matere svoje
pod križem kamnitim stojim.
»Mirno spita, končala sta boje,
večni pokoj vama želimo!
Na gomili drage zaplakam:
»Sladko sanjaj moja mladost,
brez strahu svojo usodo čakam,
saj vedno me mučita dvom in bridkost!
Ti pa sanjaj pod rušo zeleno,
kaj ti sonce in cvetje je mar,
saj je po smrti vse spremenjeno,
v grob ne sežeta skrb in vihar!
Zalosten grem nocoj na grobišče,
dobra lučka spominov gor,
moj pogled bega in nehoče išče,
kje trudno telo mi enkrat zaspi.

Spominska plošča padlim vojakom

Radeče, 31. oktobra

Nad 20 let je minilo, odkar se je končala svetovna vojna. Iz naše občine je padlo v svetovni vojni 51 vojakov-domacinov, ki so žrtvovali svoje najdražje, t. j. življenje za svobodo domovine. Vso povojno dobo se ni nihče spomnil teh naših žrtev, katere še danes obkrojujejo njih vdove, otroci in matere.

Nedavno pa se je oanoval v Radečah odbor za postavitev spominske plošče padlim vojakom v svetovni vojni. V odbor so stopili: notar dr. Jerob Peter, župnik Lovšin Anton, sreski gozdar Premereštein Robert, banovinski zdravnik dr. Karel Matko, in duhovnik Ravnakar Josip, predsednik mestne občine g. Rozman Joop. Vodenav ter Kovačič. Imenovanemu odboru se je posrečilo zbrati nekaj prispevkov pri privatnikih in javnih ustanovah, s katerimi so postavili dostojno spominsko ploščo, ki visi na pročelju tukajšnje župne cerkve. In duhovnik g. Ravnakar je daroval lepo žarnico, ki je pričvrščena na ploščo. Vrh tega pa bo nudil plošči brezplačni električni

Življenjski jubilej vrle žene

Stari dvor, 31. oktobra

Na sliki vidimo gospo Katarino Grobošek, roj. Jenko, ki se je rodila danes pred 60 leti v prijazni vasi Pungertu pri Škofiji Loki. Jubileantka izhaja iz kmetijske hiše in je zagledala luč sveta kot predzadnja med 11 otroci. Sorodstvo jo veže z znanim slovenski pisateljem Cvetkom Golarjem, pa tudi s pokojnim škofiološkim veletrgovcem g. Antonom Kašmanom.

Jubileantka se je izučila pred 27 leti za babico in na to in sto mater se hvaležno spominja njene pomoči in požrtvovalnosti. Svojemu poklicu se še danes posveča z vso ljubeznijo in je prav letos, v juniju, dovela ponovni tečaj v ženski bolnici v Ljubljani. Z izredno varčnostjo, ki je pomenila naravnost prigrizovanje, si je postavila pred osmimi leti v Starem dvoru lično hišico »da se ji na večer življenja ne bo treba potikati okrog tujih ljudi« — kakor sama pravi. Svojege edinega sina Vincenca je vzgojila v narodnjaku in naprednjaku, ki se je udeleževal pri Sokolu, pri Iliriji in na drugih popriških javnega življenja, pa ga je smrt v veliko žalost družini in materi ugrabila v 30. letu starosti, potem ko si je bil tudi on postavil skromen dom. Letos v septembru so ga pokopali. Sinova smrt pa je zadelo mater tem huje, ker sta umrla Grobošek in Jenko.

škovi letos v januarju tudi brat in v marecu sestra. Težkih preizkušenj za mater in ženo več ko dovolj!

Vse bridkosti pa prenaša jubileantka s krepkim samozatajevanjem, ki ji mora prinesiti tudi duševni mir. Gospa Groboškova je zvesta prijateljica naših listov in njih redna čitateljica. Ob 60letnici ji želimo še mnogo zadovoljnih in lepih dni.

Iz škoije Loke

— Zajednica doma in meščanske šole je imela v nedeljo teden dopoldne v risalnici meščanske šole svojo redno skupščino, ki je bila zelo lepo obiskana. To je samo dokaz, da se starši za vedenje in učni napredek svojih otrok zelo zanimajo in da hočejo to vsi pristranosti gojiti in ceniti tudi v bošče. Skupščino je otvoril in vodil predsednik g. Matko Gregorin, nakar so podali društveni funkcionarji svoja poročila. Med drugimi sta poročala tajnik g. Ivan Grum in za blagajno g. France Košca, ker je bil blagajnik g. Viktorijan Demšar zadnja. Zajednica, ki razvija pri roditeljskih zavest po potrebi čim tesnejši vezi med šolo in domom, je tudi v pretekli poslovi dobi v polni meri opravičila svoj obstoj v vzgojno naučnih prizadevanjih, kakor na socialnem področju. Zajednica je prirejala roditeljske sestanke in posveta, bilo je več prečevanj, med dijaki je bilo razdeljenih 5844 malih južin od teh 3398 brezplačnih, ter 617 obedov, med njimi 149 brezplačnih. Iskrena hvala vsem dobrotnikom. Brez njih bi mladina ne mogla biti deležna tolike pomoči. Po razgovoru o najrazličnejših vprašanjih šolskega značaja si je izvolila Zajednica novo vodstvo. Novi predsednik je g. Planina. Zajednica je bila ustanovljena 27. maja 1934.

— Tečaj za francosčino. Francoski krožek v Škofiji Loki je pričel s poživljenim delovanjem. Razpisal je tečaj za popolne začetnike. Otroci nimajo dostopa. Pri poučevanju se bo uporabljala praktična preizkušena metoda, tako da bo napredek lahek in hiter. Prijave sprejema tajnik krožka prokurist g. Ciro Lendovšek do 15. novembra. Pri njem se tudi dobe vse potrebne informacije. Krožek je sklenil uvesti za svoje članstvo družabne sestanke in konverzacijske večere. Krožek ima tudi izredno lepo knjižnico francoskih knjig, redno pa prihajajo tudi francoski časopisi in revije, kar vse je na razpolago v društvenih prostorih (trgovski gremij).

1

Brez potrebe uvažamo kalifornijsko sadje

Imamo ga dovolj doma in tudi dobro je, le pripraviti ga ne znamo — Več pozornosti sadnemu drevu!

Ljubljana, 31. oktobra

Letošnja dobra sadna letina nas ni našla neopripravljenih samo zaradi tega, ker ne vemo, kaj bi počeli s preobilico žganja; paradokso je, da nas je vprav dobro sadna letina opomnila, da smo še vedno slabi sadjarji. Dobri sadjarji ne znajo samo pridelovati sadja, temveč poznajo ter uporabljajo tudi vse načine predelave in konzerviranja sadja. Pri nas smo pa začeli ugibati šele sredi najzgodnejše sadne sezone, kako bi čim bolj smotno porabili sadje. V nekaj tednih, pa tudi v nekaj letih tega vprašanja ni mogoče rešiti dovolj zadovoljivo. Ker je pa letošnja sadna razstava na velesejmu dala mnogo praktičnih pobud, kako bi naj sadje konzumirali in ker nekateri primeri sadjarjev zaslužijo splošno upoštevanje ter priznanje, je potrebno že zato, čeprav ob koncu sadne sezone, opozoriti na nekatere stvari.

Slive so letos obrodile pri nas tako dobro, da so bili nad tem najbolj presenečeni sadjarji sami. Ze 30 let ni bilo tako dobre letine. Boljši sadjarji pri nas sami radi priznajo, da je sliva pastorka med sadnim drevjem po vsej Sloveniji, ne morda le po Gorenjskem in Dolenjskem, temveč tudi v najnaprednejših vinorodnih in sadjarskih okrajih na Stajerskem. Slive rasto prepuščene same sebi kakor lesnika. Nihče drevesom ne gnoji in jih ne čisti, ne požaga niti suhih vej, kaj šele, da bi jih očistili mahovja in jih varovali pred sadnimi škodljivci in boleznimi. Marsikje vidimo polomljene veje še od prejšnjih let. Sadje ljudje navadno klesajo z dreves ter mlatijo po vejah brez vsake prizanesljivosti. V veljavni je banova odredba o obveznem zatiranju sadnih škodljivcev in boleznih, a zdi se, kakor da so slive izvezte, saj pri njih skoraj nihče ne upošteva predpisov. Kdo bi se potemtakem ne čudil, da so slive obrodile tako dobro — proti naravnim zakonom bi lahko rekli, ali vsaj proti vsem pravilom umnega sadjarstva. Seveda so med našimi

sadjarji tudi častne izjeme, ki prištevajo tudi slive med sadno drevje in jim poveljujejo primerno pozornost. Tudi krajevne oblasti niso povsod brezbrilne ter nadzirajo, ali sadjarji satirajo nevarne škodljivce in boleznit tudi pri slivah. Vendar je treba priznati, žal, v sramoto naših sadjarjev, da bi se lahko še mnogo naučili od Bosancev.

Prav letos se je izkazalo, da naše slive ne zastajajo za bosanskimi in tu in tam so celo ugotovili, da so primernejše za sušenje, ker so slajše in debelejšje. Toda, kakor nismo doslej posevevali nobene pozornosti pridelovanju sliv res po načelih umnega sadjarstva, tako nismo tudi znali sušiti sliv. Letos ni bilo le izredno mnogo sliv, temveč so bile tudi zelo lepe, res izvrstno blago. Marsikje so k sreči sprevideli, kako donosno je sušenje sadja — seveda pravilno sušenje. Suho sadje je precej drago tudi letos, kljub tako dobri prodaji letini. Suhe hrške so v nadrobni prodaji celo po 6 do 8 din kg. slive pa po 7 do 8 din. Pri tem je treba upoštevati, da suhega sadja ne bo nikdar preveč na domačem trgu, kajti konzum je bil doslej še zelo majhen, ker pač ni bilo blaga, a razen tega je v tujini vedno veliko povpraševanje po dobrem suhem sadju. Suho sadje je ne kvari in sadjar ga lahko hrani, kolikor časa mu pač kaže. Letos bo pri nas nasušeno sadje precej sicer, ker so v številnih vaseh že nove sadne sušilnice. Vendar je sušilnic še mnogo premalo in izkušnje zadnjega časa so pokazale, da je sadna sušilnica potrebna v sleherni vasi, kjer je kaj sadnega drevja, celo pri slehernem večjem posestniku. Zato se obeta, menda že prihodnje leto, večja akcija za zgraditev sadnih sušilnic po vaseh.

Letos so kmetje na Dolenjskem tudi začeli kuhati večje količine sadne marmelade iz sliv, in sicer po navodilih strokovnjakov. Prav bi bilo, da bi prišla na trg tudi sadna marmelada, ne le suho sadje. Letos je bil šele začetek, a delni neuspehi naj bi ne vzeli ljudem poguma.

Razen navadnega sušenja sadja bi bilo treba pri nas uvažati zlasti sušenje olupljenega sadja. V manjših količinah se suše olupljene slive. Na zraku ali na soncu sušene slive imenujejo pri nas (ne brunele, kakor jih imenujejo nekateri trgovci; ime izhaja od latinskega imena slive: prunus). Tako konzervirano sadje je prava poslastica, ki ima visoko ceno na zunanjih tržiščih. Pri nas v nadrobni prodaji je po 18 din kg. Prejšnje čase so nakupovali pri nas suhe olupljene slive Primorci za tržiške izvoznike, ki so zalagali vzhodne, predvsem muslimanske dežele s to, tam zelo cenjeno delikateso.

Letos je nasušila nekoliko več olupljenih sliv Vinarska in sadjarska zadruga na Buzeljskem. Dalj časa je zaposlovala pri lupljenju 60 žensk. Ta primer lepo kaže, kako bi lahko nudili v naših krajih, kjer je največ revnih kočarjev, ljudem vsaj skromen zaslužek. Sadjar bi bil z izkupičkom zadovoljen, kajti suho olupljeno sadje lahko vedno dobro proda. To velja seveda za vse vrste sadja, ki ga sicer suše neolupljene, predvsem pa za jabolka. Povsem brez potrebe je vedno uvažamo drago kalifornijsko sadje, bodisi suho ali sveže. Svojejo dobrega sadja ne znamo konzervirati in pustimo, da se ga mnogo uniči, potem pa uvažamo kalifornijsko sadje kakor v zasmešno našemu gospodarstvu. Približno po 40 din je kalifornijsko sadje, ki bi ga lahko izpodrinilo naše, ne le po svoji ceno, temveč tudi po kakovosti. Ali res ni mogoče naučiti naših ljudi sušenja sadja ali pa ni nikogar, ki bi jih učil? Letos je sicer že zamujeno, a prav zaradi tega je treba opozoriti, kakšno lepoto priliko smo zamudili, da bi je ne zopet prihodnjič. Tudi, ko so slabe sadne letine, je sušenje sadja donosno ter potrebno. Pričakovati smemo, da se bodo strokovnjaki zagnili ob pravem času ter da bodo skušali zatirati škodljivo žganjehuho tudi prihodnjega leta, zlasti še, ker je letos niso mogli primerno omejiti.

zaradi svoje solidnosti. Kakor v svojem poklicu, tako se naš jubilar uspešno udejstvuje v viški gasilski četli, v katero je stopil leta 1911 in ji je ostal zvest do današnjih dni. Še pred odhodom k vojakom je opravljal nekaj časa posle tajnika, po vojni pa je od leta 1919 četni tajnik. Za svoje zaslug pri gasilski organizaciji je bil nedavno odlikovan s srebrnim gasilskim križcem.

Tudi v javnem življenju je zavzemal naš jubilar vidno mesto predvsem v bivšem viškem občinskem svetu, kjer je bil prvič izvoljen na delavski listi leta 1925. Kot izborni poznavalec delavskih in obrtniških težav, je bil odlični zagovornik v občinskem svetu. Posebno se je izkazal pri so-

cijalnih akcijah, ki jih je podvzela občinska uprava pri božičnicah, kjer je obdarovala revno mladino. Naš jubilar Peterca je bil med prvimi zbiratelji darov za božico dec. Leta 1933 je bil ponovno izvoljen na skupni napredni listi in se je v upravi krepko udejstvoval do leta 1935, ko je bil vič priključen Ljubljani.

Ob svojem življenjskem jubileju se Andrej Peterca lahko z zadovoljstvom ozre na svoje delovanje, ki je bilo ves čas posvečeno javnemu blagru in koristi viških občanov. Ime Andreja Peterca bo tesno povezano z zgodovino bivše viške občine. Ob njegovem jubileju mu val iskreno čestitamo z vročo željo, da bi mu usoda naklonila še mnogo srečnih in zdravih let. —at.

Podražitev cvetja zaradi slane?

Pravi vzrok podražitve bo najbrž ugodna konjunktura

Ljubljana, 31. oktobra

Izredno huda slana v pretekli noči je napravila baje veliko škodo na jesenskem cvetju in zato se bo podražilo, kakor napovedujejo nekateri vrtnarji. S slano so pa nekateri upravljavci nekoliko dražje cvetje še doslej. Vendar se zdi, da je pravi vzrok podražitve cvetja ugodna konjunktura in šele v drugi vrsti slana.

V resnici je slana napravila precej škode še pred tedni, toda ne vrtnarjem. Ob tej priliki ne bo napredaj toliko cvetja kakor včasih, ko slane pred vsemi svetlini ni bilo. Toda vemo, da vrtnarji zelo dobro varujejo svoje cvetje pred slano in da jim uvide navadno ne napravijo škode. Medtem ko se pri nas prodajalci cvetja zgovarjajo na slano, tožijo dalmatinski vrtnarji (v Splitu), da je pred tednom napravila veliko škodo na njihovih vrtovih toča. Krizanteme in nageljni so zato zdaj približno 100 odstotkov dražji kakor lani. Vendar meščane skrbi nekoliko preveč, da ne bo cvetja napredaj. Tudi zelenjadarji v Ljubljani, predvsem v Trnovem, smajo prav dobro varovati cvetje pred slano. Pokrivajo ga večer za večerom. Slana v pretekli noči ni mogla napraviti mnogo večje škode, ker so imeli ljudje, ki sploh še imajo cvetje, dobro varovano. Kdor pa cvetja ne varuje, mu ga je slana uničila že pred tedni. Skoraj več škode kakor slana v pretekli noči, je

tu in tam napravil smeg prejšnje dni. Meščani se pa tudi lahko potolažijo, da bodo grobove prav tako učinkovito okrasili z venci iz zimzelena, smrečja ter jaskovine, če že ne bodo mogli kupiti pradedraga cvetja. Če vrtnarji ne bodo mogli ali hoteli prodajati cvetja po smernih cenah, jih k temu ne bo nihče silil. Ljudje bodo raje kupovali vence. Kdor lahko kupi drago cvetje, bo pa tudi raje štrleval denar v dobrodelne namene ter kupil venci ali sveče veseleške akcije. Prodajalci cvetja se letos niti kakor ne bodo mogli pritoževati, da ne morejo prodati cvetja, ker ga je pač malo, kakor sami trdijo, ter da so ga morali zaradi tega podražiti. Pritoževati se pa tudi ne bodo smeli nad prodajo vencev veseleške akcije, ker o konkurenci je letos še težje govoriti, ko ne bo nikomur preostajalo cvetja.

Razumljivo je, da bodo vrtnarji lahko prodali drago cvetje, ne glede na to, ali je podražitev upravičena ali ne, ker je še vedno dovolj ljudi, ki pri samem čustvu plete ne morejo skriti, kako radi opazjajo nase. Čim dražje bo cvetje, tem bolj se bodo nekateri ponasali, češ mi smo ga pa lahko kupili! Prav bi bilo, da bi se tudi pobahali z velikimi venci veseleške akcije, z venci, ki so po 100 din. Kajti tudi 100 din je dandanes že denar...

Trije problemi zagorskega šolstva

Posebne poslopje za meščansko šolo — Premalo kvalificiranih moči — Vprašanje šolske poliklinike

Zagorje, 30. oktobra

Samo trije, se boste vprašali, ko pa vsi vemo, da jih je več in da prav za prav ni kol niso rešeni. Toda trije so najvažnejši, tako je ugotovil občni zbor našega društva »Šola in dom« v nedeljo. Taki so, da jih je treba nemudoma in pravilno rešiti sicer utegne v doglednem času nastati občutna škoda.

Ze pred ustanovitvijo meščanske šole smo na tem mestu svarili in opozarjali odgovorne čimtelje, naj ne hita, temveč najprej ustvarijo potrebne osnovne pogoje. Najvažnejši med temi je bila zgradba posebnega poslopja za meščansko šolo. Takrat je moral pisec preslišati marsikatero jedko besedo, toda sčasoma se je pokazalo, da je imel s svojimi svarili in navetmi prav. Našli so sicer začasni izhod in vselili meščanškosolske razrede v topliško šolo, kjer so še sedaj, in poteka že četrto leto odkar se morata dve šoli stiskati v enem poslopiju, kar ni v napredek in ugled ne enega ne drugega zavoda, še manj pa odgovornim ljudem, ki so sicer besedo dali, držati pa je po sili razmer niso mogli. Kar ugotovimo, da si iskreno niso bili na jasnem, kdaj bodo stavbo zgradili, je bil ves podvig z ustanovitvijo meščanske šole reklama za gotove ljudi. No, pa šola je tu, zato je treba govoriti o poslopiju. Preteklo leto je bil stavljen v proračun zaroček fonda za graditev in deputacija, ki je bila te dni pri predsedniku občne g. Prosenicu, je zvedela, da se bo sicer ta fond vsako leto povečal, da pa pred potekom petih let ni niti misliti na zgradbo poslopja. To se pravi preneseno v šolsko stvarnost, da meščanska šola še polnih pet let ne bo mogla pokazati tistih uspehov, ki bi opravičili njen nastanek in obstanek. Takole poslopje ni kakor en kozolec vedl ali manj na posestvu, pa še tam bo vedel gospodar, kako se taki stvari streže in da kozolec mora biti, če je več pridika. Z meščansko šolo se je stalež učencev povečal za kakih 150 do 200, povečalo se se vzgojne naloge, povečal proračun, za katerega so nekateri gospodje sprva mislili, da se bo celo pomanjšal. Smešno, toda resnično. Zadrževa staršev in javnosti je, da se poslopje zgradi čim prej, občinska uprava ga da najde potrebni kredit. S tem bo razbremenjena tudi topliška šola, ki ne more oddati nobenega prostora več meščanski šoli.

Drugi problem mora rešiti šolska uprava na banovini. Ves čas moledujemo, da bi bilo nastavljenih dovolj kvalificiranih moči na tem zavodu. Nikdar niso bile sproti zamašene vrzeli ob odhodu učiteljskega na druge zavode. Letos manjka učna moč za matematiko in kemijo, ki je zaradi tega v višjih dveh razredih sploh nihče ne poučuje in je mladina zaradi tega

prikrajšana na znanju, starši pa na denarju, ki ga izdajajo za pomanjkljivo izobrazbo svojih otrok. Ta nedostatek se mora in more takoj popraviti, za kar naj poskrbi poklicna oblast in nastavi nemudoma že delj časa zaproseno usposobljeno učno moč.

Tretji problem je ustanovitev po zakonu predvidene šolske poliklinike. V kraju je nad 1300 šolske mladine, ki ji je na razpolago en sam zdravnik, toda ne v toliki meri kot bi to bilo potrebno. Pri taki moči ni otrok je sistematično delo izključeno, če vemo, da je ta zdravnik zaposlen prvenstveno drugje. Za ogromno zdravstveno delo, ki je predpisano, bi nujno rabil pomoč in najmanj kar se mora kreniti, je to, da dobimo v kraj začeti sestro. Poleg tega pa je treba takoj začeti s pripravljalnimi deli za ustanovitev popolne poliklinike, kajti Zagorje zaledjem se od dneva v dan bolj in bolj širi ter postaja velik rudarski revir takoj za Trbovljami, ki ima zdravstvenih ustanov sorazmerno z nami daleč pod potrebo. Tole so torej mimo drugih problemov, ki čakajo takojšnje, a ne površne rešitve.

Prošnja železniški upravi

Slovenjgradec, 30. oktobra

Menda ni kraja v naši banovini, ki bi bil z redukcijo vlakov tako prizadet, kakor Slovenjgradec z Mislinsko dolino. Sami uvidimo, da je v tej kritičnih časih redukcija vlakov do gotovih meja umestna, vendar pa bi morala železniška uprava preden se odloči za tak korak — stopiti v stik s prizadetimi faktorji. Ob tej priliki naj omenimo, da tako slabih železniških zvez še nismo imeli, odkar obstoja naša država.

Po novem voznom redu ne moremo v enem dnevu iz Slovenjgradca v komaj 22 km oddaljene Prevalje in nazaj, kajti vlak, ki odhaja ob 10.03 iz Slovenjgradca, nima zveze s Prevaljami, odnosečo se čakamo v Dravogradu 5 ur, šele lahko dospemo ob 16. v Prevalje. Istotako je skrajno neugodna zveza z Mariborom. Ako potujemo ob 10.03 iz Slovenjgradca, prispemo v Maribor šele ob 12.30, a vlak se vrača iz Maribora že ob 13.39 tako, da v tem času, ko so v Mariboru vse trgovine in uradi zaprti, ne moremo ničesar opraviti. Ako pa potujemo zvečer v Maribor ob 18.20, pa je to potovanje radi prenočitve zvezo s prevelikimi stroški. Najhuje pa so z redukcijo vlakov prizadeti šolarji, ki posejajo tuk. meščansko šolo, posebno oni iz Guštanjja, ki odnosečo Prevaljo šolarji iz Guštanjja morajo odpotovati od doma že ob petih zjutraj, a vrnejo se lahko iz šole

ob 21. Svoječasno je vozil mešani vlak ob 11. iz Dravograda tako, da je imel postanke na vseh postajališčih ter imel v Velenju zvezo na potniški vlak proti Celju odnosno Ljubljani. Sedaj pa je železniška uprava uvedla za nadomestek za ukinjeni potniški vlak istotako mešani vlak, ki nima postanka na najbolj frekventiranih postajališčih in tudi ne v Velenju zvezo na potniški vlak naprej proti Celju odnosno Ljubljani.

Iz vseh teh gori navedenih razlogov upravičeno pričakujemo, da bo železniška uprava nemudoma uvedla:

- 1) Potniški vlak št. 9124, ki naj v bodoče vozi vsaj vsako nedeljo in ponedeljek in istotako mešani vlak št. 9137, ki naj obratuje vsako soboto in nedeljo zvečer. Ob teh dneh je pričakovati močnejše frekvenca.
- 2) Vlak, ki odhaja iz Slovenjgradca ob 10.03 uri podaljša do Prevalj in nazaj kot vlak, ki prihaja ob 16.15 uri v Slovenjgradec tako, kot je vozil že svoječasno.
- 3) Mešani vlak, ki odhaja iz Dravograda ob 11. uri s postanki na vseh postajališčih od Dravograda do Velenja, istotako kot je bilo že svoječasno.

Tako bo nam Slovenjgradčanom vsaj deloma omogočeno, da bomo lahko potovali tudi v druge kraje brez večjih stroškov, za kar bomo železniški upravi zelo hvaležni.

Andrej Peterca pri Abrahamu

Vič, 31. oktobra

Spoštovani in znani poselovci! Produktivne zadruge ljubljanskih mizarjev na Viču Andrej Peterca je praznoval večer v krogu svoje družine svoj 50letni rojstni dan. Danes pred 50 leti se je rodil iz stare viške rodbine »Pelkovič«. Svoja mladostna leta je preživel na Viču, kjer je obiskoval tudi ljudsko šolo. Ze v zgodnji mladosti je kazal veliko zanimanje za mizarstvo obrt, zato ga je postal oče v umetnostno mizarško šolo v Ljubljani, ki to je s prav dobrim uspehom končal leta 1906. Kot mizarški pomočnik je stopil v renomirano tvornico pohištva Narlas, kjer si je svoje znanje še izpopolnil. Kakor mnoge druge, tako je tudi 1912 obiskal vojaško dolžnost in je leta 1912 obiskoval vojaško dolžnost. V usodnem letu 1913 so ga poslali celo v Albanijo v Skadar, k taktatratemu avstrijskemu vojaškemu poveljstvu, ki je bilo po balkanski vojni nastaneno v Skadru. Od tu se je potem spet vrnil v Ljubljano k svojemu 6. sanitetnemu polku, kjer ga je zatekla svetovna vojna. Vso vojno je srečno preživel in se nato leta 1918 vrnil domov.

Takoj po vojni je nastopil službo v Mizarški zadrugi kot mizarški pomočnik, kjer se je izkazal kot izvrsten delavec. Zaradi njegovih odličnih zmoglosti so ga zadrgarji leta 1927 izvolili za posvojnika in to svojo funkcijo opravlja še danes. Njegova zasluza je, da uživa ta našetajša mizarška zadruga v Ljubljani tako velik ugled.

Pred dnevi, ko je bilo še toplo, sem poskušal. Da bo užitek popoln, sem se teden dni poprej odrekal vsaki palači... In vso pot tja sem hitel, kar se je dalo!... Kako da vam popisem občutek, ko sem stal vrh mosta?... Primenjkuje mi besedi! Zamislite si samo: razgled... peklensko ženjen... a pod mano mehka, hladna ševala!... Prvi užitek: skok... drugi: toplo telo v mrzli kopelji... tretji: vode, da si utolaži žejo, po mili volji! Rečem vam: samomor nad samomor!... Klasičen primer idealnega samomora!... Priporočevala je na najzanimivejšem mestu kot odrezan užitni.

— No, in? — Seveda... Poskusil sem, da... toda zdelo se je nekaj nepričakovano... Nič me ni zbolelo, ko je reklo štrbunk... v redu!... osvobodil sem se... v redu!... se napil... v redu!... ali naenkrat se mi je svet zdel lep, da nikoli tako... Krasen, božanstven, čudežen! Kričal sem na pomoč... Ah, kakšna sramota! — Ni vam še sojeno... — Sojeno, sojeno... je nejevoljno odmahnil z roko... Pisano je, dragi moj! Jesenski dnevi pač — in jesensko razpoloženje!

Rijavec Vladimir

Konja je privlekel h gostom

Novo mesto, 30. oktobra

V črnočrtnih ima lepo prostorno gostino dobrodružen in ugleden gostinčar Pečavar Fr., ki je med občani zelo v čisti. Sprito tega tudi ne mine dan ali večer, da bi ne imela njegova gostilna gostov, ki ne pridejo k njemu samo na kozarec dobrega vina, temveč tudi po razne nasvete, a katerimi je uslužni gostinčar kot bivši župan svojim gostom prav rad na uslugo. V eni minulih noči je bila gostilna polna gostov, ki so ob kozarcu vina razmišljali svetovne dogodke in prerabljali dneve novice. Vsi seveda niso bili enakih misli. Sredi bučne debate se je spazil iz gostilniške sobe 26letni Huter Ivan, ki je stopil v gostinčarjev hlev, kjer je odvezal konja in ga brez oklevanja prignal v gostilno pred goste. S tem se je nameraval pošaliti s najbolj glasno skupino gostov, češ ta naj vas posluša, ki ima najbolj poslušna in ubogljiva ušesa. Seveda je Huterjevo delo uprva izzvalo salve smeha in veliko presečenj. Medtem ko je na eni strani sledil redkemu prizoru bučen smeh, je bila druga stran ogorčena. Prišlo se je med gosti prepiranje, zlasti med tistimi, ki so imeli prizor s konjem potakati iz gostilniške sobe. V tem trenutku je proti šaljivemu Huterju skočil neki gost, ki je fanta pošteno obdelal z nožem. Ranjeni Huter, ki je za svoj šaljivi nastop s konjem dobil težke rane, je moral poiskati zdravniške pomoči v bolnišnici usmiljenih bratov, medtem ko je proti napadalcu uvedeno kazensko postopanje.

Sadjarstvo v Trbovljah

Trbovlje, 30. oktobra

Trbovlje imajo sicer res industrijski značaj, vendar je ta poudarjen pretežno le v rudarskih revirih, ki so po svojem produkcijskem značaju onemogočili na svojih pomočjih za dolgo dobo vsako kmetijsko delo. Kljub temu je v naši dolini in njenih številnih okoliških pobočjih kmetstvo in vrtnarsko delo neomajeno ter se naši posestniki in kmetje navajajo k racionalnemu kmetovanju, sadjarji in vrtnarstvu po raznih tukajšnjih strokovnih združenjih. Poleg kmetijskega in čebelarstva društva je zelo delovno zlasti podružnica sadjarskega in vrtnarskega društva, ki sicer obstoja šele par let, pa vendar s smotnim delom in podukom prav ugodno vpliva na zadovoljiv razvoj trbovlijskega sadjarstva, kmetijstva in vrtnarstva. Vpliv društvene organizacije se kaže predvsem odkar je društvo prevzelo skrb za nabavo žlahtnega sadnega drevja po strokovnem sadnem izboru v težnji, da se v naši dolini in njeni neposredni okolici posadi kar največ izbranih vrst, zlasti jablan, ki v tukajšnjih klimatskih razmerah dobro obrodijo. Treba priznati, da imajo naši dolinski posestniki pa tudi kmetje v sadovnjakih lepo sadno drevje, ki ga tudi mnogo bolj negujejo kot svojčas, ko se še nihče ni brigal, da bi našim ljudem dal potrebnega strokovnega nasveta. V teku zadnjih let je podružnica za sadjarstvo preskrbel za Trbovlje več tisočev žlahtnih dreves, ki večinoma dobro uspevajo. Društvo samo skuša z opetovanji predavanj zbuditi zanimanje za povadji sadjarje. Predavanja so sicer zadovoljivo obiskana, vendar bi bilo želeli še boljšega obiska, zlasti če se pomisli na velik gospodarski pomen vzorne sadjarje, ki je donosna le takrat, če se vrši po pravih strokovnih navodilih. Predavanja pa so za to najboljše kašipot.

Na poslednjem predavanju, ki se je vršilo nedavno je predsednik podružnice šolski upravitelj g. Petič in izbrani izvajalci govorniki o shranjevanju in uporabi sadja s posebnim nadzrom na sušeno sadje. Predavatelj je opozoril na potrebo, da se v Trbovljah zgradi sadna sušilnica, ki bo v veliko korist članom podružnice, zlasti ob dobrih sadnih letinah. Poudaril je namero društva, da se čisti pri kmetih vsuho ved za zanimanja za sadjarje ki ima v našem industrijskem okraju lepo bodočnost. Bred dvoma je trbovlijski trg

zelo dober odjemalec sadja in poleg tega tudi dober plačnik. Pri smotni domači sadjarji bi lahko našli kmetje novoveli vse blago pri domačinih.

Naši sadjarji naj bi se tudi potrudili, da svoje sadno drevje škropijo po strokovnih navodilih, kajti le na ta način bo drevje rodilo zdrav, nečrvi sad ter se bodo debela drevesa obvarovala krastavosti in škodljivih razpoklin. Trbovlijska podružnica namerava prihodnje leto zgraditi sadno sušilnico. Prav bo, če jo bo pri tem podprla banska uprava, sreski in kmetijski občinski odbor. Omenjeni čimlci naj podružnici tudi olajšajo nabavo potrebnega sadjarskega orodja, zlasti škroplilnic, ki bi jih morali imeti pri nas dosti več, če bi res hoteli gojiti sadje kakor treba. Trbovlijska občina bo brez dvoma podprla koristna stremjenja domačega sadjarskega društva ter bi mu morda pri izvedbi namere, da zgradi sušilnico, prisločila na pomoč z brezplačnim zemljiščem na primerenem mestu. S plodnim delom društva si bo potem poleg industrijskega dela naše doline priboril svoje mesto tudi poljedelski in sadjarski del Trbovelj, ki ga pri velikem številu prebivalstva nikakor ne gre zanemarjati.

Radioprogram

Sreda, 1. novembra

9.00: Napovedi, poročila. — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz franč. cerkve. — 10.30: Verski govor (g. ravnat. Jože Jagodic). — 10.45: Duhovne pesmi (plošče). — 11.30: Praznični koncert radijskega orkestra. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Tercet sester Stritarjevih ob spremljevanju harmonija. — 13.50: Godalni kvartet za flavto, violino, violi in čelo (g. F. Bernard, gđc. Fr. Ornikova, g. G. Ivančič, g. G. Sedibaur). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura. — 19.40: Saint Saens: Ples okostnjakov, simfonična silika (plošče). — 19.50: Uvod v prenos. — 20.00: Prenos iz ljubljanske opere, v 1. odmoru: Glasbeno predavanje, v 2. odmoru: Napovedi, poročila. Konec ob 23. uri.

Četrtek, 2. novembra

7.00: Jutranji pozdrav (plošče). — 7.15: Napovedi, poročila. — 7.30: Plošče, do 7.45. — 12.00: Preludij in melodije (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Kvintet pihal. — 14.00: Poročila. — 18.00: Resni zvoki (plošče). — 18.40: Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarik). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura. — 19.40: Objave. — 19.50: Iz »Mrtvaškega plesa«. A. Lippia (prevod A. Sovreta), bero člani rad. igr. družine. — 20.00: Pevski koncert g. Mile Kogejve, članice Nar. gledališča v Lj. pri klavirju g. prof. Pavel Šivic. — 20.45: Reprodukcijski koncert simfonične glasbe. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Gosli in kitara (g. prof. Karel Jeraj in Stanko Prek). Konec ob 23. uri.

Petek, 3. novembra

7.00: Jutranji pozdrav (plošče). — 7.15: Napovedi, poročila. — 7.30: Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. — 11.00: Šolska ura: Vračujemo! — razgovor učencev bežigradske poskumske šole, vodi g. Miroslav Zor. — 12.00: Odmevi iz naših krajev (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Poročila. — 18.00: Ženska ura: Žena in tujeji promet (g. Marija Kržiš). — 18.20: Dijaška zabava (plošče). — 18.40: Francosčina (g. dr. Stanko Leben). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura. — 19.40: Objave. — 19.50: O planskem mladinskem domu SPD (Pavel Kunaver). — 20.00: plošče. — 20.30: Prenos iz Brda: ura instrumentalnih skladb L. M. Škerianca. Dirigent: skladatelj sam. — 21.30: plošče. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: radijski orkester. Konec ob 23. uri.

DVE CASICI

— Zakaj popiješ vsako jutro dve čajnici žganja? — Prvo popijem, da bi se počutil, kakor da sem postal drug človek. — A drugo? — Drugo pa mora dobiti oni drugi človek.

Obesit se gre

Vsi sveti so pred vrati. Hladnejši dnevi, dež, zgodnji večeri!... Opazujemo ga. Na zunaj človek kakor vsi drugi. Hoče čez cesto in prav nič ne pazi na promet. Toliko, da ga ni prekučnil tramvaj!

— Hej! Počasi, prijatelj! — Kot da se je zdrnil. Vsiiljiv kakor sem, se mu pridružil. Brez vsake zadržaje ali pomisli da li mu je moja navzočnost všeč ali ne.

— Kam pa kam? — Naravnost! — je kratek odgovor. — In potem? — Na levo! — Aha! Na levo... Lakonično, da bi se človek popaskal za ušesi! Proti Savi? — Nočem razčistiti nefasno zadevo. — Nek! V gozdi! Obesit se grem! — Fin! Zanimivo! Samomor torej? — Samomor! — No, da. Saj se ne čudim! Človek ima vedno vzrok za kaj takega... in če ga nima, ga nade. Toda obesiti se?... To tišči... tišči! Nič kaj prijetna smrt! — Tišči? Krog vratu, mar ne?... In hudo? — Seveda! — Dolg molk.

— Poskusite kaj drugega...! — Ha! Kaj drugega? Se je na mah udobrovoljil... Redkosti so, ki jih še nisem preizkusil!... Sem takorekoč strokovnjak na tem področju!... Umreti je — to da umreti počasi in v užitek! Nikakor tako lahka stvar kakor se zdi!... Ne pozabite, da se prištevam k sladokuscem! Pa je kri za in si človek dandanašnji neznanost težko privoščiti kaj boljšeje — naj torej vsaj umre z užitek, če že mora!... Lizol: že davno zastarelo!... Revolver: nimam zanj denarja, ne orožnega lista!... Električna: sicer hitra smrt, ali sem na žalost človek, ki se drži predpisov! Doma si svetim s svečo — zunaj vam pa na vsakem stebri piše: Prepovedano dotikati se žici! Skok pod vlak: neestetično!... Skoki okno: prav tako!... Sicer so užitek med padanjem res nepopelni in bi bila zadeva s te strani popolnoma v redu... samo! Sem ga šel zadnjič porjedati, ki se je kljub vsemu poenol. s šestera nadstropja na cesto... Brrr, kakšen je bil!... Pa tudi: kaj če si sredi n

Teško in nevarno delo vojnih poročevalcev

General Gamelin je izbral 14 vojnih poročevalcev, med njimi člana Francoske akademije Jeroma Tharauda

Šele tretji teden po izbruhu vojne z Nemčijo je francosko vrhovno poveljstvo v soglasju z angleškim dovolilo, da so večji pariški in londonski dnevniki poslali na fronto svoje poročevalce. Vsakdo ni mogel kot vojni poročevalec na bojišče, redakcijske so predlagale svoje najboljše in najbolj zanesljive kandidate in izmed teh je generalni štab izbral tiste, ki so bili po vseh informacijah iz vojaških in civilnih obveščevalnih pisarn najbolj primerni.

Jerome Tharaud

Med francoskimi vojnimi poročevalci je tudi član Francoske akademije Jérôme Tharaud, ki je napisal v svojem listu, preden je odšel na fronto, zanimiv članek o dolžnostih in težkih preizkušnjah vojnih poročevalcev.

General Gamelin, piše Tharaud, je izbral 14 vojnih poročevalcev in srečen sem, da sem med njimi tudi jaz, kajti naša služba je plemenita in izredno koristna. Spominjam se, ko trdim, da je naša naloga plemenita, onih tovarišev novinarjev, Francozov ali tujcev, ki so dali svoje življenje, ko so opravljali svojo poročevalsko dolžnost in hoteli svojim čitalcem povedati resnico o dogodkih na fronti. Med špansko državljansko vojno je pri izvrševanju svojega

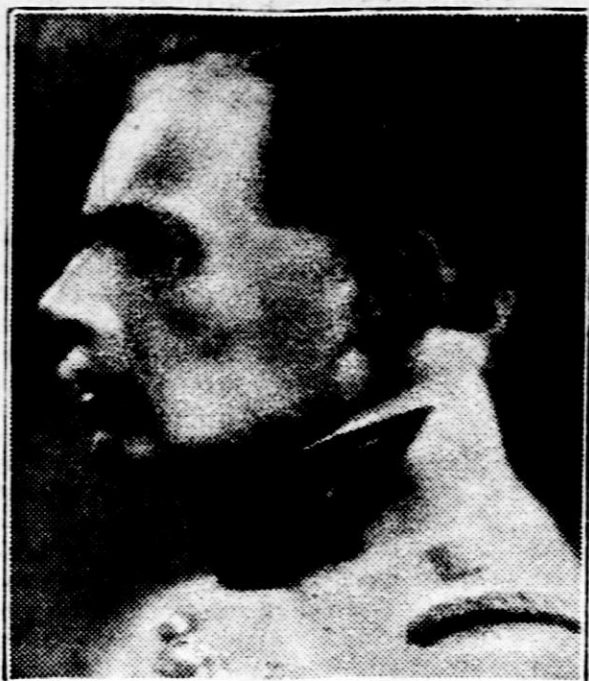
poklica padel na fronti vojni poročevalec Guy de Traversay. Prišel je ob življenje, ko se je izkrcal z barcelonskimi četami na otoku Majorci. Louis Delapré, ki je bil velik talent in je umel orisati vojne dogodke tako živo in obenem verodostojno, da je čitalec, ko je čital njegova poročila, v resnici doživel boje in vojne dogodke, je bil v Madridu, ko so mesto bombardirali. Z dragocnimi bežkami je sedel v francosko letalo, ko je opravil svojo nalogo da bi bil čim prej v Parizu. Ko je bilo letalo že precej visoko in je letelo proti Franciji, so se dvignila Francova lovka letala in so francosko letalo zasledovala ter ga dohitela in sestrelila. Letalo je tresčilo na tla nekaj kilometrov od Madrida in med žrtvami je bil tudi mladi, vneti in pogumni Delapré.

Tragična je bila usoda treh vojnih poročevalcev iz Amerike, ki so prišli v Spanijo med državljansko vojno. Brezskrbni ve seli in podjetni so prišli na fronto blizu Sagrose. Poveljstvo republikanskih čet jim je dalo na razpolago avto in oficirja, ki jih je vodil od postojanke do postojanke. V preveliki vnemi so poročevalci pregovorili španskega oficirja, da jih je pripeljal v bližino sovražnikovih črt. Sovražnikova artilerija jih je opazila, nekaj trenutkov nato je eksplodirala težka granata blizu avtomobila, vse tri ameriške poročevalce je raztrgala na kosce. Nekaj mesecev pozneje je zadela enako strašna usoda tri druge ameriške in angleške poročevalce. Od številnih španskih poročevalcev na obeh straneh jih je padlo na fronti nad štirideset.

Vojni poročevalec tvega življenje, da zadosti, ne morda goli radovednosti, kajti s to besedo bi umazali občutek, s katerim prime bralec v težkih časih svoj dnevnik v roke, temveč upravičeno željo braleca, vedeti v tragičnih dneh, kaj se godi na fronti, kjer se odloča usoda celega naroda. Ščasoma postane vsaka vojna nevarna tudi za poročevalce, ščasoma postajajo poročevalci tudi čedalje bolj podjetni, zato v dolgi vojni narasča število tistih, ki gredo na fronto in jurisajo tako rekoč na novice in dogodke. Zanimivo je, da je v maroški vojni padel samo en poročevalec, to je bil Reginald Kahn, poročevalec »Tempsa«. Med svetovno vojno je padel samo en francoski poročevalec, to je bil Serge Basset, poročevalec »Figara«. V španski državljanski vojni, ki je bila za polovico krajša od svetovne, je poročevalska služba na fronti terjala desetkrat več žrtev. Na Kitajskem je bilo doslej ubitih že 12 novinarjev vojnih poročevalcev, med temi je bilo 6 fotoreporterjev.

Kakšna je naloga vojnih poročevalcev? Predvsem morajo obveščati javnost o tem,

kar se godi na fronti. Razume se, da ne morejo poročati o tajnostih, ki bi spravile v zadrego vojaško poveljstvo in služile sovražniku. Posebna vojaška cenzura in tudi neposredna časopisna cenzura preprečijo take morebitne nerodnosti. Vojni poročevalec mora dan za dnem, ali po potrebi v skladu z novimi dogodki na fronti, orisati verno, pestro in nazorno, za siehernega čitalca domljivo sliko o dogodkih. Zlasti pa mora vojni poročevalec upoštevati to, da čita vojna poročila tudi vojaki na fronti in vojaki, ki so prišli s fronte v zaledje. Teh čitalcev ne kaže pitati z izmišljenimi

General Gamelin

storijami. Ne sme se zgoditi, da tak čitalec prebere prve vrste vojnega poročila in zamahne z roko ter zmehča časopis, češ take neumnosti naj berejo drugi, jaz sem bil na fronti in vem, kako je v resnici. Vojaki so najbolj občutljivi in najbolj kritični čitalci vojnih poročil. Tem se v vojni poročevalec ne sme zamisliti. Ni potrebno in tudi ni mogoče, da bi vojni poročevalec zapisal o vsem kar vidi in sliši na fronti, iz raznih razlogov mora kaj opustiti in obiti, toda laži ne sme zapisati nikoli. Držati se mora zlatega pravila ki ga je napisal neki filozof: Ni treba, da poveš vse resnice, toda kadar govoriš, povej vedno resnico!

Težka in nevarna je naloga in služba vojnih poročevalcev. O tem naj bodo prepričani tudi tisti čitalci, ki mislijo, da žene vojnega poročevalca na fronto samo želja, da bi videl na lastne oči, kar morajo drugi čitati v listih.

Od 18. do 22. novembra sledi vendarle nekaj zelo dobrih aspektov, ti dnevi so najboljši v tem mesecu. Dne 18. novembra bosta Venera in Merkur v konjunkciji, dan bo ugoden za družabno življenje in za uživanje umetnin, ljudje bodo v pasivnem estetičnem razpoloženju imeli razumevanje za nežnosti, ljubezen in lepoto. V harmoničnem razpoloženju lahko prebijete teh par dni, zlasti pa dne 22. novembra, ko bosta Sonce in Jupiter v trigonu, ki bo ljudi navdal z zaupanjem v samega sebe in z zdravno samozavestjo, optimizmom, duhom podjetnosti in veseljem od dela.

Dne 27. novembra se prične serija kritičnih aspektov, ki se pojavljajo do konca meseca, le dne 28. oktobra bo za 24 ur posijalo solnce harmonije skozi črne oblake disharmonije in neugodja. Brzdaj se dne 27. novembra, ko bosta Venera in Neptun v kvadratu. Preženi iz zavesti zmotne predstave, sicer boš prevaril samega sebe, ne bodi preveč popustljiv do imperativnih zahtev svoje podzvesti. Dne 28. novembra, ko bosta Merkur in Mars v kvadratu, se obvladaj, sicer boš delal neumnosti in prišel v nasprotje z drugimi po nepotrebnem. Naglica tega dne še prav posebno ne bo prida, s premišljenim in pametnim ravnanjem pa lahko prav ta dan dosežeš velike uspehe. Izkoristi ugodno konjunkcijo dne 28. novembra, ko ti bosta Sonce in Merkur omogočila jasen in trezen pregled položaja. Tudi dne 29. novembra, ko bosta Sonce in Mars v kritičnem kvadratu, bodi previden v ravnanju in brzdaj svoje impulze. S premišljenim ravnanjem in zavedajoč se odgovornosti pa lahko tudi tega dne dosežeš uspehe. Prav nesrečen bo tudi zadnji dan v novembru. Dne 30. novembra bosta Venera in Jupiter v kvadratu, to bo dan disonanc med trdo stvarnostjo in varljivimi željami.

— Vse je v najlepšem redu, — je dejal jasno in razločno, kakor da je potegnil na šahovnici in napovedal s tretjo potezo mat. — Pravkar ima službo — je še pripomnil.

Rybař ni odgovoril, samo na avto je pokazal. Oba sta zlezla vanj in se lotila jedi. Jedla sta počasi in temeljito. Molče. Ni bilo o čem govoriti.

Trajalo je dolgo, preden so jele legati na zemljo prve sence noči. Potem je pa padla tema skoraj nenkrat in tema je bila tako gosta, da bi v nji utonil. Toda avto je ostal tih in moza se nista pogovarjala. Morda sta spala.

Nebo sklon se je zasukal kakor otroška igračka. Mogla je biti polnoč.

Tedaj se je pa avto naenkrat premaknil, počasi brez luči se je jel plaziti liki divja zver proti gradiču.

Pod plaščem noči in tišine sta prispela na sto korakov do plotu in se ustavila.

Nekaj sta brskala po avtomobilu. Imela sta natak-njeni maski. Potem je pa tiho sikanje, drhteče v zraku liki pritajeno svarilo, oznanilo nekaj nepo-štenega.

V zraku ni bilo mogoče opaziti ničesar. To je moral biti nov plin, najbrž Rybařeva tajna, kajti doslej znani nevarni plini so se vedno kakorkoli izdali. Samo zato in seveda zaradi pomanjkanja časa za učinkovito obrambo ni imel Havel montiranega avtomatičnega kazalca plinov.

In tako je ostal vršiček gradu nepremaknjen in zvezde so se mirno pomikale po svojem kolotoču. Pot ure je trajalo to skrivnostno delo.

Potem sta pa oba moza zapustila avto, s pomočjo izolirane ročice z avtogenskim rezilom sta prerezala

Najgloblje vrtanje v zemljo

Dolgo je veljal za najgloblje v zemljo vrtani rov oni v Czuohovu v Gornji Sle-ziji. Segal je 2240 m globoko. Velik razvoj naftne industrije in potreba iskati petrolej v večjih množinah, sta povzročila, da je ta rov že davno zaostal za drugimi. Najgloblje vrtanje v zemljo je zdaj ono v Kaliforniji v oblasti Wasco, kjer so bogati vrelci nafte. Ta je globok 4573 m. Na drugem mestu je tudi kalifornijski rov v Rio Bravu, globok 4272 m, potem pa zopet kalifornijski v oblasti Wasco s 4159 m, louisian-ski s 4087 m itd.

Za Zedinjenimi državami ima v Evropi največji rov Nemčija in sicer v Hollstei-nu, globok 3818 m. Ne smemo pa misliti, da so v vseh teh globlinah naleteli na pe-trolej. Najgloblji rov, kjer so res našli pe-trolej, je v Louisiani na obali Meh-iškega zaliva, globok 4043 m. Kako se je razmahnila industrija pridobivanja sirove-ga petroleja, lahko sklepamo iz tega, da je bilo lani v Texasu že 371.875 petrolejskih ro-vov. Texas je v Zedinjenih državah glede pridobivanja nafte na prvem mestu, saj od-pade nanj 23% vse produkcije. Sledi mu Pensilvanija z 22%.

Računi morda brez krčmarja

Kako si zamišlja bodočo Nemčijo bivši angleški vojni minister Duff Cooper

Berlinski radio je poročal po vesteh iz New Yorka, da je bivši angleški vojni mi-nister Duff Cooper prispel v New York in je novinarjem izjavil, da je v Londonu že izdelan načrt, kako bo razdeljena pre-magana Nemčija. Zanimive so v tej zvezi tu-di vesti, ki so jih pred dnevi objavili fran-coski listi.

Duff Cooper

Program »Nove Nemčije« obsega 9 točk, in sicer sledeče:

1. Vsi morajo prispevati, da se zruši se-danji nemški režim in vse njegove orga-nizacije.
2. Ko bo ta cilj dosežen, bo ustanovljena provizorična nemška vlada, v kateri bodo zastopniki vseh nemških slojev in stanov, zlasti pa zastopniki vojske.
3. Provizorična vlada bo morala takoj na-vezati stike s sovražnimi državami, da z njimi sklene mir. Nemška vlada se bo morala obvezati, da bo takoj izpraznila Češkoslovaško. Poljsko in Avstrijo. Vlada bo predlagala postopno razorožitev v vseh državah in sklicanje konference veselih za obnovo gospodarskih odnosov.
4. Nemška vlada bo priznala zasebno la-stnino, toda imeti bo morala široka poobla-stila in močno avtoriteto v prehodni dobi med pretvoritvijo vojnega gospodarstva v mirovno in normalno gospodarstvo. Ob-nem se bo vlada Nove Nemčije prizade-vala ustanoviti nekakšno Panevropo.
5. Prva naloga vlade bo, da obnovi svo-bodo sestajanja, svobodo tiska, itd.

Medvedje sodišče

Edinstveno sodišče imajo v ameriškem Narodnem parku v Yellowstoneu. To je so-dišče, ki se ukvarja samo z medvedi. Yel-lowstonski narodni park je namreč pravi naravni park odnosno živalski vrt, ki ga je ustvarila narava sama. Tudi v njem ži-večih medvedov nihče ne nadleguje, nih-če jim ne krati svobode. Medvedje so krotki in turisti varni pred njimi. Znano je, da napade medved človeka samo če je lačen. Za medvede v tem narodnem par-ku je pa dobro preskrbljeno. In vendar se večkrat zgodi, da medvedi radovedne-že opraskajo in ugrizejo. Letos so ranili 56 ljudi, toda ne težko. Ljudje so večinoma krivi sami, ker se hočejo z medvedi igra-ti. Toda medved je pač medved in než-nosti navadno ne pozna.

V Narodnem parku so pa ustanovili so-dišče, ki bojevitve medvede sodi. Čim medved človeka opraska ali ogriže, odlo-ča sodišče o kaznovanju. Kazni so tri. Naj-nižja kazen doleti medveda s tem, da se mora preseliti daleč v ozadje parka ka-mor ljudje ne hodijo. Če ogriže tak med-ved še kosa, mora za nekaj časa v klet-ko. V najtežjih primerih pa medveda pro-da, da pride v živalski vrt. Letos je ob-sodilo to sodišče že 12 medvedov.

6. Posebno sodišče bo ustanovljeno, ki bo preiskalo in sodilo o dejanjih nacionalno-socialističnih voditeljev.

7. V najkrajšem roku mora vlada raz-pisati volitve v narodno skupščino. Volitve bodo splošne in tajne. Število strank bo omejeno. Tisti, ki bi na skrivaj skušali z volitvami obnoviti diktaturo, ne bodo imeli volilne pravice.

8. Parlament bo izvolil predsednika re-publike in prva redna republikanska vlada bo izdelala načrt za novo ustavo.

9. Nova Nemčija mora biti zgrajena na štirih glavnih načelih, ki so svoboda v okvi-ru države, varnost posameznika, življe-nja, socialni napredek in gospodarskem živ-ljenju in mirovni odnos do vseh tujih dr-žav.

Mnogo ali malo spati?

Težko je določiti pravilo, ali naj človek spi mnogo ali malo, da si duševno in te-lešno dobro odpočije. Nekateri ljudje spe malo, pa si odpočijejo bolje nego oni, ki spe mnogo. Zanimivo je kako so gledali na spanje veliki možje. Kralj Friderik Ve-liki je že kot mladenič poskušal živeti sploh brez spanja, štiri noči res ni spal, potem ga je pa spanec premagal. Pozneje se mu je posrečilo do skrajnosti omejiti spanje. Zadostovalo mu je dnevno 2 do 4 ure spanja. O Napoleonu I. je znano, da mu je v dneh velikih dogodkov zadostovalo večkrat samo pet minut spanja, pa je bil povsem spočit in osvežen. Bil je tudi eden izmed redkih srečnih ljudi, ki lahko zaspe kadar hočejo. Med vojno ni nikoli spal nad štiri ure.

Svoje posebno naziranje o spanju je imel slavni ameriški iznajditelj Edison. On je trdil, da osem do deveturno spanje ni nič drugega, nego ostanek iz časov, ko ljudje umetne svetlobe sploh še niso poznali. Ta-krat v temi niso mogli delati nič drugega, nego spati. Skozi stoletja so se ljudje temu tako privadili, da hodijo še zdaj mnogi ljudje spat, čim se stemni, čeprav je bil pravi povod za to odstranjen že z električ-no svetlobo. Edison je bil prepričan, da zadostuje človeku dnevno 2 do 3 ure spa-nja. S tem pa ni bila zadovoljna njegova soproga, ki je silila svojega slavnega mož-a naj spi vsaj šest ur dnevno.

Bilo je pa tudi mnogo slavnih mož, ki so radi dolgo spali. Med take moramo pri-števati nemškega pesnika Lessinga, ki je zaspal takoj čim je zatislil oči. Spal je tako trdno, da se mu baje nikoli ni nič sanjalo. Zadnja leta svojega življenja je lahko prespal ves dan in ko se je pre-budil, je modroval, da se že veseli noči, ko bo zopet lahko spal.

Iz tega lahko povzamemo pravilo, da naj človek spi toliko, kolikor zahteva njegov organizem. Če zadostuje človeku samo ne-kaj ur spanja, se mu ni treba bati, da bi organizem pri tem kaj trpel. Spati je treba tako dolgo, da se človek naspi. Ene-mu zadostuje ena ura spanja, drugemu pa komaj osem. Gotovo pa je spanje člo-veku potrebno, saj je zdravo, utrjuje pa tudi duha in telo.

Astrologi o novembru 1939

Dober začetek in zelo kritičen konec, v splošnem pa zopet mesec z vznemirljivimi aspekti

Najbolj značilna konstelacija v novem-bru 1939 je kritična opozicija med Uranom in Soncem in med Uranom ter Marsom. Glede na elementarna dogajanja kaže ta-ka opozicija na elementarne katastrofe, glede na dejanje in nehanje ljudi pa na nenadna, nasilna dejanja. Pod vplivom te opozicije bodo ljudje v novembru nemirni in razdražljivi. Ker se Uran zelo počasi premika, bo učinkovala opozicija ves me-sec, zaradi tega bo november potekel v splošnem v nervoznem, nemirnem razpo-loženju. Jupiter pa bo v novembru v do-brem trigonu z Merkurjem in Soncem, zato je soditi, da bo ta konstelacija omi-lila kritične učinke opozicije med Uranom, Soncem in Marsom.

Mesec se prične s srečnim trigonom med Merkurjem in Jupitrom. Ta trigon je glav-na konstelacija dne 1. novembra. Čeprav je dan kot spomin na vse mrtve žalosten dan, bodo ljudje optimistično razpoloženi, dostopni za dobre nasvete in nove pobude, polni upanja v bodočnost in zaupanja v življenje.

Dne 3. novembra pa že sledi prva zelo kritična konstelacija, in sicer kvadrat med Marsom in Uranom, ki bo vladala ves me-sec ter se kazala v prirodnem in življenj-skem dogajanju. Mars je planet vojne in energije. Če je v slabem aspektu z Ura-nom, je pričakovati nenadne sprostitve ho-tenjske napetosti pri ljudeh, v prirodnem dogajanju pa je pričakovati nenaden iz-bruh koncentriranih sil, torej kakšne ele-mentarne katastrofe. Pri posameznikih se bodo učinki kvadrata pokazali kot notranji nemir, ki mu ne vemo pravega vzroka, in kot nenaden izbruh vseh negativnih la-

stnosti, kateremu sledijo konflikti z drugimi. November bo mesec žolčnih razračunavanj, kršitev predpisov in zakonov, izjalovljenih načrtov. Okrog 3. novembra se je bati prometnih nesreč in eksplozij ter v afektu storjenih dejanj.

Dne 6. novembra bodo duše dostopne za visoke cilje in ideale. Venera in Jupiter bosta v harmoničnem trigonu. Čustveno življenje bo imelo srečen dan, človek bo videl z nesebičnimi očmi človeka in mu bo rad pomagal, se z njim veselil in mu naredil veselje. Ugoden dan za družabno življenje, za uživanje umetnosti in lepote v prirodi!

Dne 13. novembra ne bo nesrečen samo zaradi številke 13, temveč tudi zaradi kri-tične opozicije med Soncem in Uranom, ki se tvori ta dan.

Aspekt je tako kritičen kakor v pre-teklem mesecu dne 22. oktobra opozicija med Soncem in Saturnom. Opozicija med Soncem in Uranom kaže na nevarnost za eksponirane osebe in na nenadne kata-strofe, na potres, eksplozije in nesreče v prometu, zlasti v letalskem prometu. Ta dan utegne biti usoden dan za letalske eskadre, ki so si v sovražnosti. Kaže pa opozicija tudi na poplave in na nenadno krizo v denarnem gospodarstvu. Na srečo pride dne 13. novembra Mars tudi v ugo-den sekstil s Saturnom, kar utegne omi-liti katastrofalne učinke prej imenovane opozicije.

Dne 16. novembra bo Mars v harmonič-nem trigonu z luninim vozljem, to je aspekt, ki ljudi združuje, dan bo ugoden za pričetek sentimentalnih odnosov.

Lev Vladyka:

MOŽ, KI JE UGASNIL SOLNCE

FANTASTIČEN ROMAN

Službo v gradiču je imel Paulus. Leče daljnogleda so bile že davno dognale to dejstvo.

To je bilo vse, kar je Kaum videl. Toda to mu je zadostovalo.

Kaj mu mar, da kaže konec julija svoje ognjene pohotne boke liki strastna ljubica, kaj mu mar, da-li se za grajsko ograjo izdaja življenje.

Bo že prišel čas. Šele zvečer ob šestih, ko se je jel iz gozda tiho oglašati večer, — je človek za mejo oživel. Ni se pa izdal z nobeno kretnjo.

V grajskem stolpiču je Havel tedaj sprejemal službo.

Ležeči mož je spravil daljnogled in lezel do jarka liki rak. Toda vsako plazeče drsanje roke je bilo enako minviti časa in predstavljal je tako sveto potrpežljivost prežetega moža. Šele onstran jarka je lahko nadaljeval svojo pot hitreje do molččega gozda, dokler ni izginil nekje med skorjami dreves.

Tedaj je pa zopet prilezel na gozdno cesto. Tam stoji avto in pri njem mož.

Ne majhen, ne velik. S trdo dlako namestu las in s spodnjim čeljustjo, določeno za ubijanje. Obraz re-žeče spačen.

Stari znanec, Rybař. Herbert Kaum je preskočil jarek in že sta bila skupaj.